

זמן שמחתנו

סוכות וחג האסיף

ד"ר אבי וינרוט, עו"ד

לעילוי נשמות:

אבי מורי הי"ה משה אהרן ב"ר מרדכי אליעזר וינרוט ז"ל
נלביע בש"ק פרשת יושיב"י - כי בכסלו תשע"א
אמי מורתני, אצילת הנפש, הי"ה דרייזל וינרוט ע"ה (בת ר' אריה אפטרגוט ז"ל)
נלביע י" באדר תשע"ג
חמותי, הי"ה נעכא (נלי) שטרנטל (בת ר' מנחם הלוי שיף ז"ל)
ת.נ.צ.ב.ה

ויקרא פרק כג

א וידבר יי אל משה לאמר: **ב** דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם מועדי יי אשר תקראו אתם מקראי קדש אלה הם מועדי: **ג** ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון מקרא קדש כל מלאכה לא תעשו שבת הוא ליי בכל מושבתיכם: **ד** אלה מועדי יי מקראי קדש אשר תקראו אתם במועדים: **ה** בחדש הראשון בארבעה עשר לחדש בין הערביים פסח ליי: **ו** ובחמשה עשר יום לחדש הזה חג המצות ליי שבעת ימים מצות תאכלו: **ז** ביום הראשון מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו: **ח** והקרבתם אשה ליי שבעת ימים ביום השביעי מקרא קדש כל מלאכת עבודה לא תעשו: **ט** וידבר יי אל משה לאמר: **י** דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם וקצרתם את קצירה והבאתם את עמר ראשית קצירכם אל הכהן: **יא** והניף את העמר לפני יי לרצונכם ממחרת השבת יניפנו הכהן: **יב** ועשיתם ביום הניפכם את העמר כפש תמים בן שנתו לעלה ליי: **יג** ומנחתו שני עשרנים סלת בלולה בשמן אשה ליי ריח ניחח ונספה יו רביעת ההין: **יד** ולקחם וקלי וקרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה עד הביאכם את קרבן אלהיכם חקת עולם לדתיתכם בכל מושבתיכם: **טו** וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה: **טז** עד ממחרת השבת השביעת תספורו חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה ליי: **יז** ממושבתיכם תביאו לחם תנופה שתיים שני עשרנים סלת תהיינה חמץ תאפינה בכורים ליי: **יח** והקרבתם על הלחם שבעת כבשים תמימים בני שנה ופר בן בקר אחד ואילם שנים יהיו עלה ליי ומנחתם ונסכיהם אשה ריח ניחח ליי: **יט** ועשיתם שעיר עזים אחד לחטאת ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים: **כ** והניף הכהן אתם על לחם הבכרים תנופה לפני יי על שני כבשים קדש יהיו ליי לכהן: **כא** וקראתם בעצם היום הזה מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו חקת עולם בכל מושבתיכם לדתיתכם: **כב** ובקצרתם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדה בקציד ולקט קצירך לא תלקט לעני ולגר תעוב אתם אני יי אלהיכם: **כג** וידבר יי אל משה לאמר: **כד** דבר אל בני ישראל לאמר בחדש השביעי באחד לחדש יהיה לכם שבתון זכרון תרועה מקרא קדש: **כה** כל מלאכת עבודה לא תעשו והקרבתם אשה ליי: **כו** וידבר יי אל משה לאמר: **כז** אף בעשור לחדש השביעי יהיה יום הכפורים הוא מקרא קדש יהיה לכם ועניתם את נפשתיכם והקרבתם אשה ליי: **כח** וכל מלאכה לא תעשו בעצם היום הזה כי יום כפורים הוא לכפור עליכם לפני יי אלהיכם: **כט** כי כל הנפש אשר לא תענה בעצם היום הזה ונכרתה מעמיה: **ל** וכל הנפש אשר תעשה כל מלאכה בעצם היום הזה והאבדתי את הנפש ההוא מקרב עמה: **לא** כל מלאכה לא תעשו חקת עולם לדתיתכם בכל מושבתיכם: **לב** שבת שבתון הוא לכם ועניתם את נפשתיכם בתשעה לחדש בערב מערב עד ערב תשבתו שבתכם: **לג** וידבר יי אל משה לאמר: **לד** דבר אל בני ישראל לאמר בחמשה עשר יום לחדש השביעי (הזה) חג הסוכות שבעת ימים ליי: **לה** ביום הראשון מקרא קדש כל מלאכת עבודה לא תעשו: **לו** שבעת ימים תקריבו אשה ליי ביום השמיני מקרא קדש יהיה לכם והקרבתם אשה ליי עצרת הוא כל מלאכת עבודה לא תעשו: **לז** אלה מועדי יי אשר תקראו אתם מקראי קדש להקריב אשה ליי עלה ומנחה זבח ונסכים דבר יום ביומו: **לח** מלבד שבתת יי ומלבד מתנותיכם ומלבד כל מדותיכם ומלבד כל נדבתיכם אשר תתנו ליי: **לט** אף בחמשה עשר יום לחדש השביעי באספכם את תבואת הארץ תחגו את חג יי שבעת ימים ביום הראשון שבתון וביום השמיני שבתון: **מ** ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ עבת וערבי נחל ושמתם לפני יי אלהיכם שבעת ימים: **מא** וחתם אתו חג ליי שבעת ימים בשנה חקת עולם לדתיתכם בחדש השביעי תחגו אתו: **מב** בסכות תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסכות: **מג** למען ידעו דרתיתכם כי בסכות הושבת יאת בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים אני יי אלהיכם: **מד** וידבר משה את מועדי יי אל בני ישראל:

א. יתכן להיות מוצא של אלו פסוקים ?
 ב. כלומר נראה נאמי : אמר בלתי וצדו גמולו עני מוצא נאמי
 ג. נאמי נאמי וצדו ? נאמי בלתי עני מוצא נאמי וצדו בלתי ?

**שמות
פרק כג**

א לא תשא שמע שווא אל תשחית יד עם רשע להיית עד חמס: **ב** לא תהיה אחרי רבים לרעת ולא תענה על רב לנטות אחרי רבים להטות: **ג** וְלֹא תהדר בְּרִיבוֹ: **ד** כי תפגע שור איבד או חמור תטה השב תשיבנו לו: **ה** כי תראה חמור שנאד רבץ תחת משאו וחדלת מעזב לו עזב תעזב עמו: **ו** לא תטה משפט אבינו בריבו: **ז** מדבר שקר תרחק ונקי וצדיק אל תהרג כי לא אצדיק רשע: **ח** ושחד לא תקח כי השחד יעור פקחים ויסלף דברי צדיקים: **ט** וגר לא תלחץ ואתם דעתם את נפש הגר כי גרים הייתם בארץ מצרים: **י** ושש שנים תורע את ארצה ואספת את תבואתה: **יא** והשביעת תשמטנה ונטשתה ואכלו אביני עמך ויתרם תאכל חית השדה כן תעשה לכוּמך ליתך: **יב** ששת ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשבתי למען ינוח שורך וחמריך וינפש בן אמתך והגר: **יג** וכל אשר אמרתי אליכם תשמרו ושם אלהים אחרים לא תזכירו לא ישמע על פיך: **יד** שלש רגלים תחג לי בשנה: **טו** את חג המצות תשמר שבעת ימים תאכל מצות כאשר צויתך למועד חדש האביב כי בו יצאת ממצרים ולא יראו פני ריכם: **טז** וחג הקציר בכורי מטשיך אשר תורע בשדה וחג האסף בצאת השנה באסף את מעשיך מן השדה: **יז** שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך אל פני האדון יי: **יח** לא תזבח על חמץ דם זבחי ולא יליו חלב חגי עד בקר: **יט** ראשית בכורי אדמתך תביא בית יי אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו: **כ** הנה אנכי שלח מלאך לפניך לשמרך בדרך ולהביאך אל המקום אשר הכנת: **כא** השמר מפניו ושמע בקלו אל תמר בו כי לא ישא לפשעכם כי שמי בקרבו: **כב** כי אם שמוע תשמע בקלו ועשית כל אשר אדבר ואיבתי את איביך וצרת את צרתי: **כג** כי ידע מלאכי לפניך והביאך אל האמרי והחתי והפרזי והכנעני החוי והיבוי והכחתי: **כד** לא תשתחוה לאלהיהם ולא תעבדם ולא תעשה כמעשיהם כי הרס תהרסם ושבר תשבר מצבותיהם: **כה** ועבדתם את יי אלהיכם וברך את לחמך ואת מימך והטרתי מחלה מקרבך: **כו** לא תהיה משפלה ועקרה בארצה את מספר ימיך אמלא: **כז** את אימתי אשלח לפניך והמתי את כל העם אשר תבא בהם ונתתי את כל איביך אליך ערף: **כח** ושלחתי את הצרעה לפניך וגרשה את החוי את הכנעני ואת החתי ולפניך: **כט** לא אגרשנו מפניך בשנה אחת פן תהיה הארץ שממה ורבה עליך חית השדה: **ל** מעט מעט אגרשנו מפניך עד אשר תפרה ונחלת את הארץ: **לא** ושתי את גבלך מים סוף ועד ים פלשתים וממדבר עד הנהר כי אתן בידכם את ישיב הארץ וגרשתמו מפניך: **לב** לא תכרת להם ולאליהם ברית: **לג** לא ישבו בארצה פן יחטיאו אתך לי כי תעבד את אלהיהם כי יהיה לה למוקש:

יבנ, קלו, סול
 13/11 - 1/11
 ימי המען ביומני ?

ע. מ. קולין בן אסף, אבן ימי המען - גולגולת ?

תפלת שלש רגלים

אָמֵן חֲקִים וּמִצּוֹת מוֹבִים, וְתַנְחִילֵנוּ זְמַנֵּי שְׁשׁוֹן וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ
 וְחַיֵּי גְדֻבָּה. וְתוֹרִישֵׁנוּ קִדְשָׁת שַׁבַּת וּכְבוֹד מוֹעֵד וְחַיִּינֵת הַרְגֵל,
 וְתַכְדִּיל יי אֱלֹהֵינוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל, בֵּין אֹר לְחֹשֶׁךְ, בֵּין יִשְׂרָאֵל
 לְעַמִּים, בֵּין יוֹם הַשְּׂבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה, בֵּין קִדְשָׁת שַׁבַּת
 לְקִדְשָׁת יוֹם טוֹב הַבְּרִילָת, וְאֵת יוֹם הַשְּׂבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה
 קִדְשָׁת, הַבְּרִילָת וְקִדְשָׁת אֵת עַמְךָ יִשְׂרָאֵל בְּקִדְשָׁתךָ:

אוצר החכמה

וְתַתֵּן לָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (לשבת שַׁבָּתוֹת לְמַעֲנֵהָ וּ) מוֹעֲדִים
 לְשִׂמְחָה, חַגִּים וּזְמַנִּים לְשִׁשׁוֹן אֵת יוֹם (הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֵת יוֹם)

| | | | |
|----------|--------------|-----------|-------------------|
| לפסח | לשבועות | לסוכות | לשמיני עצרת ולשית |
| חג המצות | חג השבועות | חג הסוכות | שמיני עצרת |
| הזה, זמן | הזה, זמן מתן | הזה, זמן | החג הזה, |
| חרותנו | תורתנו | שמחתנו | זמן שמחתנו |

(לשבת בְּאַהֲבָה) מִקְרָא קֹדֶשׁ, זָכַר לְיִצְיַאת מִצְרַיִם:

אֱלֹהֵינוּ וְאַלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, יַעֲזֶה וְיִבְאֵ וְיַגִּיעַ, וְיִרְאֶה וְיִרְצֶה וְיִשְׁמַע וְיִפְקֹד
 וְיִזְכֹּר וְיִזְכְּרֵנוּ וְיִפְקֹדֵנוּ, וְיִזְכְּרֵנוּ אֲבוֹתֵינוּ, וְיִזְכְּרֵנוּ מְשִׁיחַ בְּרִדְדוֹ
 עֲבָדָה, וְיִזְכְּרֵנוּ יְרוּשָׁלַיִם עִיר קֹדְשָׁךְ, וְיִזְכְּרֵנוּ כָּל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ,
 לְפָלְיָתָה לְטוֹבָה, לְחַן וְלִחַסד וְלִרְחֻמִּים, לְסִיּוּם וְלִשְׁלוֹם, בְּיוֹם

| | | | |
|------------|------------|------------|-------------------|
| לפסח | לשבועות | לסוכות | לשמיני עצרת ולשית |
| חג המצות | חג השבועות | חג הסוכות | שמיני עצרת |
| הזה, זכרנו | הזה, זכרנו | הזה, זכרנו | הזה, זכרנו |
| הזה, זכרנו | הזה, זכרנו | הזה, זכרנו | הזה, זכרנו |

כִּי אֱלֹהֶיךָ עֵינֵינוּ, כִּי אֵל מְלֶכֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וְהַשִּׂיאֵנוּ יי אֱלֹהֵינוּ אֵת בְּרַכַּת מוֹעֲדֶיךָ: לְחַיִּים
 וְלִשְׁלוֹם, לְשִׂמְחָה וְלִשְׁשׁוֹן, בְּאִשֶּׁר
 רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ, (לשבת אֱלֹהֵינוּ וְאַלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
 רָצָה נָא בְּמִנוּחֵינוּ) קִדְשֵׁנוּ בְּמִצּוֹתֶיךָ, וְתֵן חֶלְקֵנוּ
 בְּתוֹרָתֶךָ, שִׂבְעֵנוּ מִטּוֹבָךָ, וְשִׂמְחָנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ,
 וְטַהַר לִבֵּנוּ לְעִבְדָּךָ בְּאַמֶּת, וְהַנְחִילֵנוּ יי אֱלֹהֵינוּ

באהבה ם

טוֹר עֲבוֹדַת תְּמִיד שׁוּאָרֶץ, מִרְדְּכֵי צְבִי עֵמוּד מֵס 437 הַחֹדֶשׁ פֶּסַח עֵי תַכְנֵת אוֹצֵר הַחֲכָמָה
 פֶּסַח 15 אֶבֶר - 15 מֵי, 14 סֵבַע אֵילּוּל וְעוֹשֵׁת יוֹם טוֹב מִיְמֵי מֹשֶׁה מִט 16 - 16 מֵי וְעוֹשֵׁת יוֹם

ומ"ש ואדוני אבי הרא"ש ז"ל היה מוחה בידם. טעמו משום ממי קידשו בית דין את המזב ומחמת אותו ספק היו עושין שני דל"ן כח לשום אדם לנרץ ברכות מעצמו כל שלא הסכימו עליהן כמנ"י ימים נכל יום טוב אבל אן דנקיטין נקיטעם דירחא ואין אנו עושין התלמוד ודלא היה רגיל דהוה יומי קאמר אבל שני ימים טובים אפילו בשאר יום טוב של גלויות מספק אלא מנהג לא שיהי מתפלל כקדרי יום הכפורים נ"ל והמת יוסף פירש בענין אצומיו נדעו וכיום הכפורים שלא היה מנהג אצומיו מעולם לעשות שני ימים ומעשה דנקיטין נקיטעם דירחא אין להם על מה לסמוך מיהו יש לומר דטעמיהו משום דקברי דיום טוב שני של ראש השנה הוא עיקר וממנו מנין ליום הכפורים ולסוכות וטעמו דכפיש פסק ב"ט מהלכות שבת (בשנה"פ הכ"ג דף א) וז"ל דענין זמן גליל שני של ראש השנה עכ"ל וסמ"ק (סי' רכ"א עמ' רנ"ו) כתב יש מפענן שני ימים אבל חומרא יתירה היא אחר שאין מקדשין בשום מקום על פי הרמב"ם אין למוס פ"כ (ה): ואדוני אבי ז"ל היה מוחה בידם. נראה שטעמו [א] משום לא סתגודו (דברים יד ט) לא מעשו אגודות אגודות ואף על גב דבפסק קמח' דיעמנו (ה) אמרין דהיינו בית דין אחד שלא יהיה פלג מורין כפיט שמאי ופלג כפיט הלל אצל שני בני דינין עתיר אחת לית לן זה הכא כפיט דין אחד דמי אי נמי היה מוחה מידם משום דמימיז

הלכות סוכה

סימן תרכה

פ"ט רס"ו ד"נים המבוארים בזה הסימן

טעם למה תלה הכתוב מצות סוכה והורבה מצות ביציאת מצרים: טעם למה מצות סוכה בחדש השביעי ולא בניסן:

בסכת (א) תשבו שבעת ימים וגו' למען ידעו דרתיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל

כיוהלא ואלו לרדי מחלוקת וכדעת הרא"ש מלמדי בשם פטר אגודה (ימח סוף פרק יו"ט) ו"ל העשין שני ימים יום הכפורים לא יתפללו יום שני כי אם עם שאר הקהל ואפילו הם עשירה ומלמדי בשם רמב"ם (ט): אשכנזים (ש"ס מהר"ל פי קפד) שני ימים יום הכפורים אין משנין כלל התפלות ואפילו היו עשרה אף פיוטים וקלימות יאמרו כדלונס (ו): וי"ש אומרים מי שעשה פעם אחת שני ימים שוב אינו יכול לחזור בו ופ"ק (ה) כחז סמ"ק (הגהות סמ"ק ל"פ סימן רכ"א אות ד) בשם הר"ם (משכ"ן קטן סי' קל): ואדוני אבי ז"ל היה מתיר י"ש א"ל. טעמו משום דמדינא א"ל להטענות אלא יום אחד לנר וכו' שכתבתי בשם סמ"ק והגהות ואין כן הוה כמו נדר ונשאל עליו וכו' שכתב המרדכי בפרק מקום שנהגו (פסחים סי' תר"ג) בשם ר"מ ז' מי שרגיל להתענות עניות עסק ראש השנה ליום הכפורים ושלא ראש השנה נרץ שלשה שימירו לו וכו' שכתב מהמחיל לנהוג דעמו לנהוג כן לעולם ואפילו פעם אחת אלא נהג נרץ הימר עד כאן:

תרכה בסכות תשבו שבעת ימים וגו' (ויקרא כג כג-כד) תלה הכתוב מצות סוכה ביציאת מצרים וכן הרבה מצות וכו'. כלומר הוקשה לו והשגת בני ישראל בטעות ודאי אחר נאחס ממזרים היה ואם כן למה לו לחתום צילת מצרים הג"ל כי בטעות השגתו את בני ישראל כמדברי: ועוד מאי רבותא דהושבתי בטעות שגוה לעשות מצות סוכה זכר להושבתי בני ישראל בטעות: ועוד למה לזה לעשות מצות בשמיני בניסן מיבעי לה כיון שהם זכר צילת מצרים: וד"כ כחז למרן לראשונה תלה הכתוב מצות

דרכי משה

(ה) וכן כתוב באור דודע (ה' יח"כ ט"ס רפא) דיותר טוב שלא לעשות דאיכא סנהה בדברי דאמרין בירושלמי (מלה פ"א היא) דהוה אבהו דשמאל עבדי הכי ומית ומיהו אין למחות ביד העושים כן עכ"ל: (ו) וכן פסק מהר"י ווייל בדרשוטיו (סי' קצ"א): (ז) וכתב מהר"י ווייל (ס"ס) דלפי דעת זה אפילו תנאי שמתנה שלא ינהג כן לעולם לא מהני: כתוב בפנהגים (ר"א טירנא מנהג י"ב ע"פ ק"ח) מי שמחענה למחרת יום הכפורים תענית חלום אין צריך להתענות לעולם: כתב מהר"ל (הל' סוכה סי' א ע"פ שנט) ומהר"י ווייל (ש"ס) יש שמתחילים לעשות הסוכה במוצאי יום הכפורים שנאמר (תהלים פ"ד) ילכו מחיל אל חיל וגו': עוד כתב מהר"ל (ה' תפלת נעילה דיו"כ סי' לג ע"פ שנט)

חדושי הגהות

תרכד [א] וז"ל גיאה טעמו משום דאם היו מנכין בכות יום הכפורים הו' זכרה לנעלה כיון דלמי יום הכפורים דלממיר יכול לעשות יום הכפורים אבל לא להקל וכן מוכח במשנה אשכחית שהיה יוסף עמו עמנו שכתב ומלמדי בשם רמב"ם שני ימים וכו' אף פיוטים וקלימות יאמרו כדלונס עד כאן הרי משמע שפיוטים וקלימות יתולין לומר אף בעשרה ואין זו משום לא מתגודו אלא שהתפלות לא יעשו כדלונס כמו שכתבתי (מהל"ט):

הגהות והערות

[ז] מובא גם כן בחשב"ן קטן סימן תקסו: תרכה [א] עיין רש"י שמות י"ב ז':

ומתוך דברים אלו, יש לנו תוספת טעם בענין הרצון של העניי כבוד וכינוי המשכון שהיה מתוך הכפירה על חטא העגל וזכר לחוספת חבה של השואת השכינה בזוכם מיד, מה שלא היה להם מתחילה, וזה כבוד לגלות בזה שנתחיצה להם הקביה ברצון גמור על חטא העגל, ולפיכך כבנון המשכון לא היה רק כפרה על חטא העגל, אלא ביטוי של רצון אהבה שנתחיצה להם יותר במתחלה להשרות שכינתו בחינם, והוא החמלה הגדולה ויתורה שזכו לה בכפרת חטא העגל, שנתחיצה להם להשרות שכינתו בחינם כמובן, וחמלה גדולה ויתרה זו של השראת השכינה במדבר, הוא ענין ה'רציצת בני' שצמדו נקבע המועד של חג הסוכות.

אין ועפ"י כל המבואר יתבאר היטב הא דהוקבע זכר דוקא לעניי כבוד, ולא הוקבע זכר למן ולבאר, כי הזכר שהוקבע לעניי כבוד, אינו רק זכר למה שזכר לענינים עצמן, אלא יש כאן זכר לענין הרצון שנתחיצה להם הקביה לאחר חטא העגל, להשרות שכינתו כמובן בבנין המשכון, וענין זה שנתחיצה להם הקביה על חטא העגל בריצו גמור, וזכרת עמם בירת להשרות לעניי כבוד, ואין כאן רק זכר לזמנא דעובדא של העניי כבוד, אלא זכר לבריחת הברית של הקביה עם נוסט ישראל, שכא לידו ביטוי בהבטחה של "כבוד כל עמך אעשה נפלאות", שהם העניי כבוד, ונקבע חג הסוכות כזכר לענין הרצון והחמלה גדולה ויתרה שזכו להם לאחר חטא העגל, כשצמדו לבנות המשכון וחזרו העניי כבוד.

יד) ומצאתי בעיני בדברי המורה"ם בן הרב, שהעיס כפות תמרים, בדישתו שנדפסה בספר גנוי מנוער, (ספר זכרון לזכר הגר"א רינקל ז"ל), שכתב: יש להקשות למה צוה ה' לעשות זכר להטבה זו יותר משאר דברים? מתנות טובות נתן להי הקביה כמדבר מן ועניי כבוד והבאר ועד יש להקדק בזה למה היה הזמן הזה מיוחד לזכרת הנס של עניי כבוד כי מהר"א היה בניסן שהוא זמן יציאת מצרים במיש בהוציא אותם מארץ מצרים ובשלמא למיד בסוכות ממש הטעם הוא לפי שבנין החוקק דרך להסתופף בכל קורה ובאותו זמן עשו הסוכות ממש כמיש הראיביע והרמב"ם ח"ל אלא למי"ד עניי כבוד קשאו או לפי מה שראיתי בספר לבנת הספיר שבנין העגל נשתלפו עניי כבוד וחזרו כוכות אחרו כמיש זיל היתה הזרתם אחר שצמדו במשכון ונודע בה ופשה הבינו עיה ירה למדת ווס

המפורשים וציה עי' המשכון כמשיגו גיבדת המישכון היבאה בני בק"ים בדרושינו והם הביאו אי"ו עוד גבתי בבקר אי"ו ביום י"ד משערי העיניו קיה במחנה א' ייעשו עוד למלאכת הקדש ולכן כיום שני שכבר שלמו המעשים וזכו לעניי כבוד ולכן מצטת סוכת פטיף פתשיר ולישי"א אודו שפרו כיש אי"ו ענישין זכר למן ובאר רק לעניי כבוד משום זמן ובאר לא פסקו מהם לעולם כיון דהם מוונות האדם והם דברים הכרוכים אמנם עניי כבוד דהיה להם ופסקו מהם וקבל הקביה תשובתם וזוהר עשרה לישנה ע"כ אונו עושין זכר לנס הזה כהודיש הזה למען יגמור תכנל תשובה לישוב ככל לבו ובכל נפשו לה אלוקיו והא יחסר ממנו כל טוב שיהיה מקורם.

טו) בשו"ת מהר"י וויל סימן קצ"א כתב: זכר לעניי כבוד היינו רבתיב זכר עשה לפלאותיו וזה מביאר היטב עפ"י מה שהבאנו מדברי הגר"א, דה"פלאות אשר לא נלפלאותי היינו סוכות זכר לעניי כבוד, דעניי הכבוד הם ה'פלאות'. והנה המשך הפסוק לירובו של המהר"י, "חזון ורחום ה'", וצ"ב מה הוא הביאור בהמשך הפסוק לירובו של המהר"י, ונראה עפ"י דברי הגר"א בשייר השייכים, שהבאנו באות י"ב, שבא"ו הא ראמדינן כבדת אהבה רבה, "חמלה גדולה ויתרה חמלת עלינו", שהוא החמלה של הכפירה שבאה לאחר חטא העגל, כי החמלה הוא אחר העם, וזה הוכן ענינם של העניי כבוד שכו"א לאחר יום הכיפורים, לבטא את הרצון של השראת השכינה שאחר חטא העגל, ולפי"ז מתבאר המשך הפסוק "חזון ורחום ה'", כי זה עיקר ענינם של נפלאותיו, דהיינו עניי הכבוד, לומר שתנון ורחום ה', שהיה הם כאים על החמלה גדולה ויתרה שחמל עלינו ה'.

טז) והנה מצאנו בדברי רז"ל שיש שייכות בין חג הסוכות לימים נראים, ונעתק כמה מאמרים מדברי חז"ל במדרש רבה פרשת אמור, אמר רב אבין מישל לעינים שנכתבו אצל רז"ל וזית אנו ידעין הדין נצוהיא אלא מאן רמיב ביין בידיה אנו ידעין דהוא נצח כן לפי שישיראל ושדי אמות העולם נכנסין לדון לפני הקביה מראש השנה לית אנו ידעין מאן אינונ נצוהיא אלא כמה שישיראל יוצאין מלפני הקביה ולזכריתו בידיהן ואתרניהן בידיהן אנו יודעין רישיראל אינונ נצוהיא.

ומבואר בדברי המדרש, דכל צרות שבאו עליהם בנעשה העגל, לא נתמכרו כמו שנמארו על מה שאמר להם הקב"ה "כי לא אעלה בקרבן". שהפסידו השקט השכינה בחינם.

והבואר הטוב הא דנחמד חג הסוכות בשמחה יתירה, דכיון שעיקר ענינו של חג הסוכות, הוא זכר למה שנחצרה להם הקב"ה להשרות שכנתו בחינם לאחר שאמר להם "כי לא אעלה בקרבן", איך פשו שהגבגב של יציאת לארץ בקרבן, גרמה להם לאבילות יותר מכל הפרעונות של חטא העגל, הרי ודאי דהיינו שבא לאחר מכן, שהשתה הקב"ה שכנתו בחינם מחוץ ענינו כבוד, הוא סבה לשמחה יתירה, וכנגד האבילות היחידה שנחאבלו קודם דנחצרה להם הקב"ה, באה השמחה היחידה של חג הסוכות, שהוא כנגד "הוצאת בנו", שנחצרה להם הקב"ה בענינו הכבוד.

וענין ברושי עה"ת דברים ט"ו י"א שכתב:

כי ביום נחצרה הקב"ה לישראל בשמחה.

ומבואר ג"כ דענין השמחה שייך לרצון, דהרצון שנחצרה להם הקב"ה הוא גורם לשמחה, וזה ג"כ מקור למה שחבאר שדרוש השמחה יתירה של חג הסוכות, הוא משום שקביעות חג הסוכות הוא זכר ל"צאת בנו", שנחצרה להם הקב"ה לאחר חטא העגל.

א) ונראה להוסיף בזה ענין נוסף עפ"י דברי של הגר"א, בקדמ דברי המהרש"א כחובות דף ז', בפירוש ברכת אירוסין ד"מקדש עמו ישראל ע"י תופת וקדושתו". שכתב:

וזה שאמר שהוא מקדש לו גם עמו ישראל כדוגמא זו בקדושתו שהוא בנתנת התורה כמיש אל תקרי מורשה אלא מאורשה ובתופת הוא הוה שכנתו במקדש עמנו וכמו שדרשו ביום התנונה זה מתן תורה וכו' וכו' שמחת לבו יום שנחמד המשכן

וענין גם במבואר הגר"א שיר השרים ג' י"א שכתב:

וביום שמחת לבו הוא בנין המשכן שאו היתה לפני שמחת ביום שנבדא בו שמים וארץ שאו היה עיקר נישואין שמחת לב האשה.

ומבואר השמחה לבו של הקב"ה זה בנין המשכן שהוא בחינת נישואין שבין הקב"ה לישראל, שבו מחזיר שכנתו עמנו במקדש, ויום שמחת לבו הוא יום שבו נתחנן המשכן, ונתקיים בהנהגתו של נישואין בין הקב"ה לישראל.

וכיון דנבאר בדברי הגר"א דכל חובן ענינו של חג הסוכות הוא כנגד בנין המשכן, איך כמו שבנין המשכן הוא יום שמחת לבו של הקב"ה, שהוא

התקפה בין הקב"ה לישראל, גם המונע של סוכות שהוא כנגד בנין המשכן, הוא "זמן שמחתנו", ונתיחד בשמחה יתירה, כמו שבנין המשכן הוא יום שמחת לבו של הקב"ה, וזה באמת עצמו של יום זה שהוא "זמן שמחתנו", כיון שהוא הזמן שנקבע כנגד "יום שמחת לבו" של הקב"ה, בדרשאת השכינה במשכן, ולפיכך נתיחד חג הסוכות בשמחה יתירה, יותר מכל המועדים.

ד) ונדברים מבוארים גם לפי דרשת רד"ל במונ' סוף תענית, "יום שמחת לבו זה בנין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו", כי בנין המשכן ובנין בית הבחירה הכל ענין אחד, שהכל כולל "ישנתו בחינם", ודרשאת השכינה בישראל במקדש או במשכן הוא שמחת לבו של הקב"ה, והמונע של סוכות שנקבע לענין זה, הוא זמן שמחתנו ונתיחד בשמחה יתירה.

וענין בלשון הגר"א בספר אדרא אליהו פרשת בלק מהורא חמישאה שכתב:

יעוד כבוד ד' ימים וד' נאיות יציאת מצרים וקריעת ים סוף ומתן תורה וכיון בית הבחירה והם נגד ד' ימים טובים א' של פסח ז' של פסח עצרת וסוכות.

ומבואר מדברי הגר"א אלו דסוכות הוא כנגד בנין בית הבחירה, וכדוא שאין סתמים דברי הגר"א אלו לדברי הגר"א בשיר השרים, דסוכות הוא כנגד בנין המשכן, כי הכל ענין אחד, וסוכות נקבע למה שחזרה לישראל ההבטחה של "ישכנתו בחינם", לישראל בבנין המשכן במדבר ובבנין בית הבחירה בארץ ישראל, וכמו שסוכות כנגד בנין המשכן שהוא החלל השראת השכינה בישראל, הוא ג"כ כנגד השלמות של השראת השכינה בישראל, בבנין בית הבחירה שבנה במהרה בימינו.

ובסדר עולם רבא מבואר

יד ביום הכיפורים ובישרם שנחצרה לפני המקום ואחרי כן נמש כל בני ישראל ויצום ג"י מה ציום לעשות את המשכן החזיקו לעשות כמלאכת המשכן וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר צוה ה' כן עשו יברך אותם משה מה ברכה ברכם אמר להם יהי רצון שתשרה שכנתו במעונת ידיכם ר' מאיר אומר לא כן אמר להם אלא ה' אליך אבותיכם ויפה עיניכם אמר להם אשריכם ישראל שוכיתם לעבודת המשכן וכשם שוכיתם לבם כן חזכו שיענו לבם בית התורה ותשרה שכנתו בחינם

שנאמר וישו לי מקדש וישכנתו בחינם.

אבל
לא יאמר לו שיש לו
אבל לא יאמר לו שיש לו

על האדם לדעת לכן האריך הטור בטעמה שידע כל אדם הרוצה לקיים את המצוה בשלימות לדעת טעמה וכונתה ע"ש שהאריך.
 אמנם עדיין יש לשאול למה דווקא במצוה זו חייבה התורה לדעת טעמה וכתבה למען ידעו כלומר ידעו בשלימות. ואפשר לומר כי לזה כיוון הטור שסוכות אלו הם ענני כבוד ויש בזה כבוד לישראל שהקיפן בענני כבוד מה שלא היו צריכין לזה.
 ובוה מתיישב לנו עוד שאלה למה ציוותה התורה הקדושה לזכור את ענני כבוד, מ"ש משאר הנסים שנעשו במדבר כגון מן, מים, שנתן להם בדרך נס, ומדוע לא נעשה להם זכר. אלא נראה כי בהורדת המן והמים אין בזה משום חידוש כי כל אדם מאכיל ומשקה את בניו, אבל לעשות להם ענני כבוד דבר מיוחד שלא היה בעולם זה מראה על כבודם של ישראל במיוחד. ולכן האריך הטור להסביר את חשיבותו של נס זה, מה שלא עשה כן ביתר המצוות.

אוצר החכמה

בחמשה עשר יום לחודש השביעי הזה חג הסוכות שבעת ימים לה', יש לדקדק לשון השביעי הזה תיבת הזה מיותר, וגם לא הזכיר כאן יום השמיני כלל, ואח"כ מתחיל ענין חדש אך בטי"ו יום לחודש השביעי באספכם את תבואת הארץ, וכאן הזכיר יום השמיני שבתון ולא כתיב השביעי הזה אלא באספכם את תבואת הארץ, וגם להסביר טעם שמיני עצרת שמיוחד לעם ישראל לבדם, הנה בפסח הוא שמחת יציאת מצרים וגם זמן האביב והקבי"ה שמח עם בניו, ושבועות זמן מתן תורתנו וגם זמן הקציר והקבי"ה שמח עמנו, אך בחג הסוכות יש בי מיני שמחות, (א) בחודש השביעי הזה דייקא הזה שזכר לעיל שהיה ר"ה ויוהכ"פ ונמחלו עוונותיהם ישמח ה' במעשיו ששבו אליו בתשובה ונתקבלו ע"כ בחודש השביעי הזה דייקא שבעת ימים חג הסוכות לה' דייקא כי שמחתנו היא למעלה, ושוב בחודש השביעי באספכם את תבואת הארץ ז' ימים שמחת ישראל על אסיפת תבואתם כי ברכם ה', נמצא הקבי"ה שמח בפניו על תשובתם של ישראל עם קרובו וישראל שמחים בפני עצמן על ברכת ה' היא תעשיר ואין מערבין שמחה בשמחה ע"כ ביום השמיני עצרת שמיוחד הקבי"ה לשמוח עם קרובו.

(חתם סופר עה"ת)

אונקלוס

כל עבדת פלחן לא תעבדו
 לא אלין מועדיא דיי די תעשרו
 ותהוון מערעי קדיש לקרבא
 קרבנא קדם יי עלתא ומנחתא
 נכסת קודשין ונסוכין פהנס
 יום ביומיה: לא בר משבא
 דיי ובר מפתחתיכון ובר
 מכל נדריכון ובר מכל
 נדכתיכון די תהוון קדם יי
 לט ברם בחמשה עשרא ויקרא
 לירקא שביעה במכנישון
 ית עלתא דארשא

כל-מלאכת עבדה לא תעשו: לא אלה
 מועדי יהוה אשר-תקראו אתם מקראי
 קדש להקריב אשה ליהוה עלה ומנחה
 זבח ונסכים דבר-יום ביומו: לא מלבד
 שבתת יהוה ומלבד מתנותיכם ומלבד
 כל-נדריכם ומלבד כל-נדבתיכם
 אשר תתנו ליהוה: לט אף בחמשה
 עשר יום לחדש השביעי באספכם את-תבואת הארץ

שמתי חממים השלם

ב דקשה לרש"י דהרבה מנחות כתובים בפרשת ויקרא וקמה לא
 מפרש איזה מהו. והרא"ם פירש, אי מנחה בפני עצמה היא. עולה
 וזבח ונסכים ומנחה מפני ליה: ג בפרשת פנחס. וחס מפרש כל
 הפוסקים. שיש יום שיש בו מוספים הרבה ויש יום שיש בו מוספים
 מעטים.

כל מלאכת עבדה. תפילו מלאכה שהיא עטוה
 לכס, שאם לא תעשה יש חסרון כים פדנה לא
 תעשו. יכול אף חולו של מועד יהא חסור פמנחה
 עבודה, תלמוד לומר "הוא" ויורם כהנים כס ה' (לו)
 עולה ומנחה. מנחה נסכים הקריבה ² עס העולה: דבר יום ביומו. חוק הקלוז ³ בחומש הפקודים ובמנחה
 כוונ: דבר יום ביומו. הא קס עבר יומו צטל קרבעו ותורה כהנים כס ע; כרמה טו. (לט) אף בחמשה עשר יום
 תחגורו. קרפן שלמים לתנינה. יכול תקנה את השבת, תלמוד לומר "אך", הואיל ויש לה תשלומין כל שבתה כס ה'
 טו. הו: באספכם את תבואת הארץ. שיהא חנה שביעי זה פל בזמן חסיפה. מקלו שלטו למכר את המים
 שאם אין המכור, פעמים שהיא באלמט הקין חו המורף וסו:

דשב"ם

אבן עזרא
 (לו) אלה מועדי ה'. שאתם חייבים להקריב בהם אשה
 ופירש כי בכלם יש בהם עולה ומנחה וזבח ונסכים
 כי עד עתה לא הופיר רק אשה לכבודו ויתכן להזיחו עולה
 לכבה או מנחה לכבה: (לח) מתנותיכם. בשלש רגלים.
 ונדרי הצבור והיחיד ונדבותיהם: (לט) וטעם אף. בעבור שהזכיר בפרשה שהיא קודם זאת עניי הנפש אשר להזניחה
 בחג השבועות, כי בו כתוב "ושמחתם" (ויקרא טו. טו. ד) (כא: "ושמחתם" (באן פסוק טו.)) "תהיית אף שמח" (שם פסוק טו.) באספכם
 את תבואת הארץ. שדות וקרמים:

דעת וקנים מבעלי התוספות

נמחלו העונות ביום הכפורים כתיב ביה שלש שמחות ושמחתם
 דהכא. "ושמחת בחגך... ותהיית אף שמח" ויורם טו. דיי: טז
 מתבואה ונדא מפירות האילן ונדא מפירות עונה ונדא
 שאמר בכתוב "ותהיית אף שמח" שאין לה להתעסק רק בשמחה

ליקוטי מצודות

(לו) דבר יום ביומו. רצה לומר דבר הוצרך
 ביומו (מלבי"ם ה. טז)

כל מלאכת עבדה לא תעשו. כותב אהר אומר ושמות כג
 טו: דחג הקציר בכורי מעשיך. וכותב אהר אומר "כל מלאכת
 עבדה לא תעשו". אמר רבי חנניה ביצור יתקיימו שני מקראות
 הללו: בשעה שהיא חג שבועות! קל בחול את חונג ושוכת...
 ירושלמי הגיה ב. ד: (לו) אלה מועדי ה'. רבי עקיבא אומר...
 (וסוף לט.) אם בשמיני קרי כבר נאמר "שבתך" וסוף. הא אין הקטוב מדבר אלא בחולו של מועד. ללמדך שאסור בעשיית מלאכה
 (תנינה ית.) עולה ומנחה. מנחה ונסכים) הכאים עם הוזה. דכולי עלמא לא פליגי דמנחה ואמר קר נסכים, דבכתוב "עלה ומנחה"
 (מנחה מהו) זבח ונסכים. אין הנסכים מתקושין אלא בשחיטת הזבח. מאי טעמא? אמר קרא "זבח ונסכים" (מנחות עט. א) וכל

ראת "קרבנות המוספים" (עמוד 966) "שערי מנחות ונסכים" (עמוד 982) "המנחת ונסכים" (עמוד 983)

דברים

פרק ח

א כל המצוה אשר אנכי מצוה היום תשמרוהו לעשות למען תחיו ורבותם ובאתם וירשתם את הארץ אשר נשבע יי' לאבותיכם: ב וזכרת את כל הדרך אשר הולכך יי' אלהיך זה ארבעים שנה במדבר למען ענתה לנפשו לדעת את אשר בלבבך התשמר מצותיו אם לא: ג ויענה וירעבך ויאכלך את המן אשר לא ידעת ולא ידעון אבותיך למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי יי' יחיה האדם: ד שמלתך לא בלתה מעליך ורגלך לא בצקה זה ארבעים שנה: ה וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר איש את בנו יי' אלהיך מיסרך: ו ושמרת את מצות יי' אלהיך ללכת בדרךיו וליראה אתו: ז כי יי' אלהיך מביאך אל ארץ טובה ארץ נחלי מים עינת ותחמת יצאים בבקעה ובהר: ח ארץ חטה ושערה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש: ט ארץ אשר לא במסכנת תאכל בה לחם לא תחסר כל בה ארץ אשר אבניה ברזל ומהרריה מחצב נחשת: י ואכלת ושבעת וברכת את יי' אלהיך על הארץ הטובה אשר נתן לך: יא השמר לך פן תשכח את יי' אלהיך לבלתי שמר מצותיו ומשפטיו וזקלתיו אשר אנכי מצוה היום: יב פן תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה וישבת: יג ובקורך וצאנך ירבין וכסף וזהב ירבה לך וכל אשר לך ירבה: יד ורם לבבך ושכחת את יי' אלהיך המוציאך מארץ מצרים מבית עבדים: טו המולכך במדבר הגדל והנורא נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים המוציא לך מים מצור החלמיש: טז המאכלך מן המדבר אשר לא ידעון אבותיך למען ענתה ולמען נפתח להיטבך באחריתך: יז ואמרת בלבבך כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה: יח וזכרת את יי' אלהיך כי הוא הניח לך פח לעשות חיל למען הקים את בריתו אשר נשבע לאבותיך כיום הזה: יט והיית עם שכח תשכח את יי' אלהיך והלכת אחרי אלהים אחרים ועבדתם והשתחווית להם העדתי בכם היום כי אבד תאבדו: כ כגוים אשר יי' מאביד מפניכם פן תאבדו עקב לא תשמעו בקולי יי' אלהיכם:

⑩ משיב הו יא - מלך - נחש - נחש
 ⑪ כח עבד מלך אלהי יאמרו על אד של
 ⑫ מלך מ"י כוח מלך יב
 ⑬ מלך - משיב הו יא - מלך

**הָאֶסֶף בְּצֵאת הַשָּׁנָה בְּאֶסְפֵּךָ
 אֶת־מַעֲשֵׂיךָ מִן־הַשָּׂדֶה: י' שְׁלֹשׁ
 פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יִרְאֶה כָּל־זְכוּרְךָ
 אֶל־פְּנֵי הָאֵדֶן | יְהוָה: י"א לֹא־תִזְבַּח
 עַל־חֶמֶץ דָּם־זִבְחִי וְלֹא־יִלִּין חֶלֶב־
 חֲגִי עַד־בֶּקֶר: י"ב רֵאשִׁית בְּכוּרֵי**

**בְּמִפְקַא דְשַׁתָּא בְּמִכְנָשְׁךָ
 ית עוֹבְדֵךָ מִן חֶקְלָא:
 י" תַּלְתַּת זְמָנִין בְּשַׁתָּא
 יתְחַזֵּן כָּל דְּכִוְרְךָ קֳדָם
 רַבּוֹן עֲלֵמָא י" י"א לֹא
 תִבּוֹס עַל חֲמִיעַ דָּם פְּסָחִי
 וְלֹא יִבְתִּין פֶּד מִן מִדְּבַחָא
 תִּרְבִּי נְכֶסֶת חֲגָא עַד
 צְפָרָא: י"ב רֵישׁ בְּכוּרֵי**

תולדות אהרן וחג האסף חגיגה יח. ראש השנה יג. מנחות פד: יראה. סנהדרין ד: כ"ג זכורך. חגיגה ז. ס' הוזהר פרשת שלח לך לא תזבח. פסחים טג: צה: זכחי. פסחים סד. ולא ילין חלב. פסחים עא. חגיגה י: ראשית. בכורים פ"א פסחים עא. בתרא פא.

1234567

שפתי חכמים

החדש קודם הקרבת שחי הלחם הבאים מן החטים: ז דאם לא כן הא כבר אמור (נמ"י) ונראה לי דהכי פירושו והואיל והרגלים תלויין במלאכת התבואה חג האביב חג הקציר וחג האסף וכשביעית אסורים קצירה ואסיפה סלקא דעתך אמינא דהרגלים גם כן לא ינהגו קא משמע לן: ח אמר הזכרים להורות שזכורך במלאפנים הוא כמו זכר בקמ"ץ ואמר שבך להורות שהכנור של זכורך הוא במקום כך ולא במום שלך כי אין הזכרים קננים לך כמו ביתך ושוך רק פירוש הזכרים שבך כלומר הנמצאים בך ובעמך: ט אמר את הפסח במקום דם זבחי להורות שאין זבחי האמור כאן אלא הפסח בלבד לאפוקי חגיגה ואמר כי"ד בניסן להורות שאין זה הלאו אלא כי"ד בניסן בלבד ולא בשאר ימות השנה ואמר עד שתבכו החמץ במקום על חמץ מפני שעל חמץ משמע על החמץ ממש לכן אמר עד שתבכו החמץ: י פירוש כשנורק דמו ביום באם היו החלבים על גבי הרצפה דהיינו חרץ למוזב עד אחר שעלה ע"ה נפסלו בלינה (מגילה דף כ): כ כ פירוש היא העולה כל הלילה לאו למעוטי להקטרה מן הבקר ואילך אלא לומר שאם העלו על המזבח אפילו רגע אחד קודם או הבקר כשר להקרבה אפילו אחר אור הבקר. ואין להקשות אם כן תרי קראי למה לי יש לומר דעיקר קרא דעל מוקדה וגו' בא ללמד שמצוה להעלותן על המזבח מצת שקיעת החמה וניחון שם כל הלילה

רש"י
וחג האסף. הוא חג הסוכות: **באסף את מעשיך.** שכל ימות החמה התבואה מתיבשת נצרות וצמח אוספים אותה אל הבית מפני הגשמים: (ז) **שלוש פעמים וגו'.** לפי שהענין מדבר נצניעות ז' הולך לומר שלא יתעקרו שלש רגלים ממקומן: **כל זכורך.** הזכרים ה' שני: (יח) **לא תזבח על חמץ וגו'.** לא תשחט את ט' הפסח כי"ד בניסן עד שמצטרף החמץ: **ולא ילין חלב חגי וגו'.** י חרץ למוזב: **עד בקר.** יכול אף על המערכה יפסל בלינה ח"ל על מוקדה על המזבח כ כל הלילה: **ולא ילין.** אין לינה אלא בעמוד א תכילתא ב מכילתא. פסחים טג. ג' ויקרא ו

בעל הטורים

ולומר כלל שהוא: (טו) **האסף.** כ' נמס'. דין ואלך האסף מקופת השנה והיינו דלמא נפ"ק דפנהדרין טג האסף מקופת השנה שהיא טג האסף נמקופה מדשה והלך משמע זה נכאן ארבעה לכאורה משמע דהיפך שהיא נמקופה ישנה אלא הי"פ טג האסף ממחיל עט הנפסדים. אמר אם כן שהוא ארון פני העם הנראים בפרט, ובהראותם לפניו הם כעבד המקביל פני רבו, והוא גם כן ארון הקרע,

ספורנו
 שאמר כזה למועד חדש האביב, שמור שיהיה בחדש האביב, על ידי עבורי השנים והחדשים, כמו שבא בקבלה: (טז) **בצאת השנה.** שכבר נאספו כל תבואותיה: (יז) **שלוש פעמים בשנה יראה.** להורות על החירות, ועל האביב ועל הקציר ועל האסף, כי ממנו הכל: **אל פני האדון.** יאמר אדון על מנהיג עניינים הנפסדים. אמר אם כן שהוא ארון פני העם הנראים בפרט, ובהראותם לפניו הם כעבד המקביל פני רבו, והוא גם כן ארון הקרע,

רש"י

וחג האסף. חג הסוכות בשעת האסף אשר מלאו הגרנות בר והיקבים תירוש ויצהר וצוה הכ' לישב בסוכות לזכרון כי במדבר ישבו באהלים ולא הי' להם קרקע ולא דגן ותירוש ויצהר. הרי שלשה רגלים חלום כולם בפירות הארץ. אביב. וקציר. ואסף: (יז) **האדון ה'.** והארץ שלו שלא יחמוד איש את ארצו בעלותך לראות כמו שמפורש בפי' כי תשא. שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה' אלהי ישראל. וסמך ליה כי אורש

מנין המצות למחר"ם חאניו ז"ל

[פס] (לאו נג) שלא לשחוט הפסח ועדיין החמץ קיים שנאמר לא תזבח על חמץ דם זבחי:
 [צ] (לאו נז) שלא להליך אמוני הפסח שנאמר ולא ילין חלב חגי עד בקר:

דְּכֹנָשָׁא בְּמִקְמָא דְשִׁתָּא בְּמִכְנֶשֶׁךְ ית עוֹבְדֵךְ מִן חֶקְלָא: יי תִּלְתָּא זְמַנִּין בְּשִׁתָּא יתְחַמּוּן
כָּל דְּכוּרְךָ קָדָם רַבּוֹן עֲלָמָא יי: יי עֲמִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא תִכְסוּן כִּד דְּחֲמִיעַ בְּבִתְכּוֹן דָּם
נִכְסַת פִּסְחִי וְלֹא יִבִּית בְּר מִן מִדְּבַחָא תְּרַבִּי נִכְסַת פִּסְחִי עַד צִפְרָא לֹא מִן בְּשָׂרָא
דְּתִיבְלוֹן בְּרַמְשָׁא: יי שִׁירוֹי בִּיפּוּרֵי פִירֵי אַרְעֵךְ תִּיתִי לְבִית מִקְדְּשָׁא דִּי אֱלֹהֵךְ עֲמִי בֵּית

מ"י יונתן

(יח) דא מן בישרא דתיבדון ברששא. פ"י לא מן הכשר שאכלו מצעברי
חלבי השלמי עליה השלם כל הקדשות הוא מתיבז והוא משקב בשטמרו וכו':
חלבי מני עד נקר עד נקר הוא דלא ילן הא כל הליל ילן ומתיבז והקטיר עליה
חלבי השלמי עליה השלם כל הקדשות הוא מתיבז והוא משקב בשטמרו וכו':

רפב"ן

אבן עזרא

שבועות לה' אלהיך. ואולי בעבור שאמר (בפסוק יד)
שלש רגלים תחוג לי בשנה, ופירש את חג המצות
חשומר בחדש האביב (פסוק טו), שתשמור לעשות חג
בתחלת האביב, חזר ואמר והאחר תשמור שיהיה חג
הקציר בכורי מעשיך, והשלישי תשמור שיהיה חג
האסיף בצאת השנה, והנה כלם באספו כל מעשיו מן
השדה לתת בהם הודאה לאלהים, שהוא שומר תקות
שמים ומוציא לחם מן הארץ להשביע נפש שוקקה
ונפש רעבה מלא טוב. וזה טעם אל פני האדון ה',
שהוא האדון המפרנס עבדיו, ובגטלם פרס מלפניו
יבאו אליו לראות מה יצום. והנה אל פני כמו לפני:
ועל דרך האמת יהיה מן פנים, וכבר רמזתי לך פירוש
הפנים בעשרת הדברות (לעיל כ א), ולכן אמר האדון
ה', כמו שאמר בפעם השנית האדון ה' אלהי ישראל
(להלן לד כג), וכן הנה ארון הברית אדון כל הארץ
(יהושע י א), מלפני אדון חולי ארץ (תהלים צו ה):

והמתק בין נכורי שעורים לנכורי חטים. כמו שזכרנו
שבועות מספר לך: וזה האסיף בצאת השנה. ומכנס
שנה אחרת. והחל ממרחשון לזרוע:
(יז) ש"ש. ואלה השלש פעמים שאמרתי לך לא יראו פני
ריקם. הזכרים לבדם שהם בני מזות ואינם
חולים שלא יוכלו לנא:
(יח) דם זבחי. הוא זבח חג הפסח הנאכל על מזות
ומזורים: חלב חגי. הוא שזה תמים שהוא
מיוז. וכן כמו שהעלות העולה והמלבים עד הנקר:
(יט) ראשית. זהו ואס תקריב מנחת בכורים. כי עם
היחיד מדבר כאשר אפרש במקומו. והזכיר
זה אחר לא תשחט על תמך דם זבחי. כי משם יחלו
הבכורים. אמרו חסרי הדעת כי גדי מגזירת מגד. ולא
יתכן כי מ"ם מגד שרש והעד הנאמן עם פרי מגדים.
כי ככה לא יתאם בלשון הקדש. ועוד מה טעם לא מבשל
ואין כח ביד אדם לנשל המגד. וכמו וממגד מצואת שמע
מה טעם לומר בחלב. ואנה מלאנו בלשון הזה ועוד מה
טעם אמו. ואנה נקרא העין אס המגד. וכל זה משנו
בעבור שמלאנו זאת המנוה עם ראשית בכורי אדמתך.
והנה גם היא במקום אחר עם הכשר לא תאכלו כל נבלה.
והוא הישר. רק הזכירה עם הבכורים. כי אז ירצו ויגדלו
הגדיים. ויש אחר שאמר לא מבשל כמו לא תאחר. שיעמוד
עם אמו יותר משבעה ימים ואם כן מה טעם להזכיר המנוה הזאת פעם אחרת. ועוד כי דאיתם בשל הקציר ואינו
רק בשול כי השמש מבשלת כמו האש. וככה הבשילו אשכלותיה. ורבי שלמה אמר כי גדי הוא הקטן הרך זה השם
יאמר לקטן השור והכבש וראשיתו גדי עזים כי מה לורך לקטנו. ואינו כן כי גדי לא יקרא רק שהוא מהעזים ובלשון
ערבי הוא גדי ולא יאמר על מין אחר. רק יש הפרש בין גדי ובין גדי עזים. כי גדי גדול מגדי עזים. כי עודנו
לרץ היומו עם העזים. וככה שעיר ושעיר עזים. ומכמים קבלו שלא יאכל ישראל בשר בחלב. ועמה אפרש. דע כי

אבי עזר

(יט) גדי מגזרת מגד. ולא נוכל לומר דמ"ם תאחיות האמנותי". אס כן אמאי נשמנה המנוע' ברבי ראה תראה מנוה המ"ם נוספת
לאמר ברבים מנוה ובסמיכות מנוה ולא נשמנה מנוה המ"ם כמו שנתן הר"ק בחינת מנחה לכן שפיר דייק הרב נגד דעתם דגדי אינה
מגזרת מגד:

אור החיים

מעשיו, וכמו שמיעטו באומרו קלירכס, כמו שדרשו במסכת
ראש השנה (יג) שכל שהביאה שלש ציד גור, לא יצא
על דרך אומרים (וימא ג), ביהו זו אשמו, ודייק לומר "בית
ממנה בכורים:

פנחת ש'

גם כמ"ג כתוב שם ב' מלאים בתורה ובענין וכ"כ הרמ"ה על אלו ודין ב' מלאים ושאר אורייתא מלא יו"ד קדמאה וחסר יו"ד
תנינו תחיב: (ז) האדון ה'. האדון ב' חסרים ובפסוק וחבריה דכי תשא ועיין מ"ש בחילים על חסין יה בממור פ"ט:

מיגו דאיתקצאי באתרוג ובהא דר"ת מטביל בה והדר נפיק רנג

כנ"ל, וצ"ל התוס' ס"ל כרשב"א וא"כ הוי כ"ט ב' וליכא ה"א כלל דמשום שיצא בו אכיל דהא כ"ט ב' אסור אפי' לאחר שיצא בו, אע"כ דלא אתי להורות כלל [דחסר כשר] רק דאפי' מצוה ליתא, וא"כ לפ"ז מוכח דמיירי ב"ט, ומקשי' תוס' הכא אימת טביל ר"ח דהא ב"ט צריך קידוש, וקיימ"ל קודם קידוש אפי' טעימא בעלמא אסור, ואימת אכיל ר"ח אילימא [קודם] קידוש הא קימ"ל דאסור, אע"כ לאחר קידוש ואין קידוש אלא במקום סעודה, וע"כ דישב לאכול סעודת קבע, וזה וודאי אסור קודם נטילת לולב מכת מתני' דמי שבא בדרך כו'. ומתוצ' התוס' ה"פ מטביל היינו ונפק ב' למחר דבלילה יכול לאכול אחר קידוש דליכא זמן לולב כלל, אבל בלא הנ"ל הי' אומר כהר"ה דמיירי בכה"מ דליכא קידוש כלל ולא הי' ק' כלל ממתני' דמי שבא בדרך וכו' ודוק היטב ודפח"ת.

אח"כ 234507

"למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים" (ויקרא כג, מג). בכל פרשת המועדות לא נזכר יציאת מצרים לבד כאן. נראה, דהשי"ת הוציאן מבית עבדים להיות להם לאלוקים, ואינם עבדים לזולתו, לכן עבדי הם ולא עבדים לעבדים. וכו', ולכן בסוף פרשת שלוח עבדים נאמר "כי לי בניי עבדים עבדי וכו' אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים אני ה' וכו', מהות מצות הסוכה, הוא להרגיש את העבדות להקב"ה, שדוקא במצוה זו נאמר ענין יציאת מצרים. וכיצד ניתן להגיע להרגשת עבדות ע"י קיום מצות סוכה, ע"י שהאדם נכנס לסוכה בכל חומרו, היינו, באכילה, שתיה, ושינה, ובה מתקדש כל החומר, שלא יוכל להשתעבד ולהמכר לבני אדם, רק יהיו עבדי ה', כמו שהוציאם ממצרים להיות לו לעבדים, והוא יהיה להם לאלוקים, לכן זכו לענני כבוד, שהיו מוקפים, כל חומריותם בען ה' יומם ואש לילה. (משך חכמה)

הרגום יומין

וערכין דמרביון על נחליו והיחרון קדם וי אלהכון שבועתי יומין. (מא) ותחגון יתיה חנא קדם וי שובעא יומין בשמא קדים עלם לדריוכו בנרעה שביעאה תחגון יתיה. (מב) במטלתא דתרי דופנייהא כהילכתהון ויתליתיא עד פושפא וטולה סגי משימשה מתעבדא לטולא לשום חנא מן זינין דמרביון מן ארעא ויתלישין ישתתתא עד שבעא פושפי וקללא דרומה עשרא פושפי תיתבון בה שובעא יומין כל דכוריא בישראל יאפילו ועירי דלא צריכין לאימהון יתבון במטליא מכרכין לבריהון כל אימת (דעילין) (דעילין) תמן:

רמב"ן

(מב) אורח. זה אורח. "האורח", להוציא את הנשים שלא חלמוד ממשה עשר של חג המצות לתיבן סכה כמצה. "בישראל", לרבות את הגרים. לשון רש"י. ומהות בהנים (פרק טו) "אורח", זה אורח. "האורח", להוציא את הנשים. "כל האורח", לרבות את הגרים ונכדים משותררים. ופשוטו של מקרא על דרך הקבלה. מפי שאמר הכתוב (מספר טו יד) "תקה אחת יתיה לכם יגור ולאורח הארץ". ואומר (שם טו טו) "ככם כגור יתיה

חזקוני

ושמתם... שבועת ימים. לפי שכל יום יום חג בפני עצמו. והקרבנות מוכיחים. (מב) בסבת חשבו שבועת ימים. אין לי אלא ימים. לילת מיני. הרנין דן נאמר כאן חשבו ונאמר להלן ולעל. ה. א. אהל מועד תשבר. מה חשבו האמור באהל מועד עשה זו חלילת כמים. אף חשבו האמור כאן וכו'. וחקמים אומרים: נאמר חמשה עשר בחג המצות ונאמר חמשה עשר בחג נשבות. מה להלן לילה הראשון חוקה מקאן ואילך רשות. אף

כלי יקר

ושמתם לפני ה' אלהיכם. אין שמתם לפני ה' כי אם בזמן שהם באגודה אחת. ופרט השמחה ויוקא בחג זה לפי שזאת יקרא אסיפה אשר מדרך העולם לשמות בה ביותר. על פן החרוב שמהיה השמחה לפני ה' ויוקא. לא בשמחה נרקים אשר כל מימותם ירגו כקר ושחט צאן" (ישעיה כב יז). "השחט במנוקקי קר" (ישעיה יז). ומרכים מחלוקת בישראל. ובשמחה זו החריבו שני קר מקרשים ונלו בראש גולים (שם פסוק יז). כמו שאמר ישעיה יז: כי בשמחה תצאו, כאמרם יל וקודשין פא. סקבא דשחא וילא כי בעבור שחיה שמחים שלא לשם שמם סבבו כל חלי קל טבה כמעשה האתרוג שנוקב בגני הפלך וסוכה מהו. ועל שמה זו אמר "מה זה עשה" והלה ב גו. הלא על ידה תצאו ראש גולים אמנם "כשלוש" ישעיה שם. כשיהיה באגודה אחת קולם ביניהם. "תובלך" (שם) אל הארץ. "ההרים והגבעות" (שם) הנה ראשי המעלה אשר יגבה להם וינאה להם" ויחוקל י. ויפצחו לפניהם רנה" ישעיה שם. כי יהיו קודמים לכל דבר

ליקוטי בבלי וירושלמי

הנה כחא * "בסבת חשבו" סוכה של כל דבר דברי רבי מאיר. רבי יוחנן אומר. אין סוכה נוהגת אלא בארבעה מינים שבלולב יתיר נוהג. ומה לולב שאין נוהג כלילות ככונים אינו נוהג אלא בארבעת מינין. סוכה שנוהגת כלילות ככונים. אינו רין שלא תהא אף בארבעת מינין. אמרו לו. כל דין שאקה דן תחלתו להחמיר וסופו להקל אינו רין. לא מצא ארבעת מינין יתא יושב ונטל והמנה אמה" בסבת חשבו שבועת ימים" וסוכה לו. ירושלמי פסחים ב א. * נאמר כאן "חשבו" ונאמר במלואים ולעל ה לה "תשבר. מה להלן מינים נאפילו לילות אף כאן ימים נאפילו לילות וסוכה מהו. * "בסבת חשבו" עד עשרים אמה את יושב בצלה של סוכה עשרים אמה ולמעלה את יושב בצלה של קפנות וירושלמי סוכה ב א. * כתיב "בסבת חשבו" ואין "חשבו" אלא מדורה. כמה דאת אמר דברים יא. לאו "יורשתם אותה וישבתם בה" וירושלמי סוכה ב י. כל האורח בישראל יושב בסוכה. * "כל האורח בישראל יושב בסבת" מלמד שכל ישראל ראויים לישב בסוכה אחת (סוכה ב:). * מנא הני מילי רתנו רבנן. "אורח", זה אורח. "האורח" להוציא את הנשים. "כל" לרבות את הגרים וסוכה כחא. * "האורח" לרבות את הגרים וסוכה כחא. * מנן "האורח" פרט לגרים. "בישראל" פרט לגרים. מיעוט אחר מיעוט לרבות את הגרים וירושלמי במות יב א.

בסבת חשבו שבועת ימים. לפי שכל יום יום חג בפני עצמו. והקרבנות מוכיחים. (מב) בסבת חשבו שבועת ימים. אין לי אלא ימים. לילת מיני. הרנין דן נאמר כאן חשבו ונאמר להלן ולעל. ה. א. אהל מועד תשבר. מה חשבו האמור באהל מועד עשה זו חלילת כמים. אף חשבו האמור כאן וכו'. וחקמים אומרים: נאמר חמשה עשר בחג המצות ונאמר חמשה עשר בחג נשבות. מה להלן לילה הראשון חוקה מקאן ואילך רשות. אף

ושמתם לפני ה' אלהיכם. אין שמתם לפני ה' כי אם בזמן שהם באגודה אחת. ופרט השמחה ויוקא בחג זה לפי שזאת יקרא אסיפה אשר מדרך העולם לשמות בה ביותר. על פן החרוב שמהיה השמחה לפני ה' ויוקא. לא בשמחה נרקים אשר כל מימותם ירגו כקר ושחט צאן" (ישעיה כב יז). "השחט במנוקקי קר" (ישעיה יז). ומרכים מחלוקת בישראל. ובשמחה זו החריבו שני קר מקרשים ונלו בראש גולים (שם פסוק יז). כמו שאמר ישעיה יז: כי בשמחה תצאו, כאמרם יל וקודשין פא. סקבא דשחא וילא כי בעבור שחיה שמחים שלא לשם שמם סבבו כל חלי קל טבה כמעשה האתרוג שנוקב בגני הפלך וסוכה מהו. ועל שמה זו אמר "מה זה עשה" והלה ב גו. הלא על ידה תצאו ראש גולים אמנם "כשלוש" ישעיה שם. כשיהיה באגודה אחת קולם ביניהם. "תובלך" (שם) אל הארץ. "ההרים והגבעות" (שם) הנה ראשי המעלה אשר יגבה להם וינאה להם" ויחוקל י. ויפצחו לפניהם רנה" ישעיה שם. כי יהיו קודמים לכל דבר

ליקוטי בבלי וירושלמי

הנה כחא * "בסבת חשבו" סוכה של כל דבר דברי רבי מאיר. רבי יוחנן אומר. אין סוכה נוהגת אלא בארבעה מינים שבלולב יתיר נוהג. ומה לולב שאין נוהג כלילות ככונים אינו נוהג אלא בארבעת מינין. סוכה שנוהגת כלילות ככונים. אינו רין שלא תהא אף בארבעת מינין. אמרו לו. כל דין שאקה דן תחלתו להחמיר וסופו להקל אינו רין. לא מצא ארבעת מינין יתא יושב ונטל והמנה אמה" בסבת חשבו שבועת ימים" וסוכה לו. ירושלמי פסחים ב א. * נאמר כאן "חשבו" ונאמר במלואים ולעל ה לה "תשבר. מה להלן מינים נאפילו לילות אף כאן ימים נאפילו לילות וסוכה מהו. * "בסבת חשבו" עד עשרים אמה את יושב בצלה של סוכה עשרים אמה ולמעלה את יושב בצלה של קפנות וירושלמי סוכה ב א. * כתיב "בסבת חשבו" ואין "חשבו" אלא מדורה. כמה דאת אמר דברים יא. לאו "יורשתם אותה וישבתם בה" וירושלמי סוכה ב י. כל האורח בישראל יושב בסוכה. * "כל האורח בישראל יושב בסבת" מלמד שכל ישראל ראויים לישב בסוכה אחת (סוכה ב:). * מנא הני מילי רתנו רבנן. "אורח", זה אורח. "האורח" להוציא את הנשים. "כל" לרבות את הגרים וסוכה כחא. * "האורח" לרבות את הגרים וסוכה כחא. * מנן "האורח" פרט לגרים. "בישראל" פרט לגרים. מיעוט אחר מיעוט לרבות את הגרים וירושלמי במות יב א.

ושמתם לפני ה' אלהיכם. אין שמתם לפני ה' כי אם בזמן שהם באגודה אחת. ופרט השמחה ויוקא בחג זה לפי שזאת יקרא אסיפה אשר מדרך העולם לשמות בה ביותר. על פן החרוב שמהיה השמחה לפני ה' ויוקא. לא בשמחה נרקים אשר כל מימותם ירגו כקר ושחט צאן" (ישעיה כב יז). "השחט במנוקקי קר" (ישעיה יז). ומרכים מחלוקת בישראל. ובשמחה זו החריבו שני קר מקרשים ונלו בראש גולים (שם פסוק יז). כמו שאמר ישעיה יז: כי בשמחה תצאו, כאמרם יל וקודשין פא. סקבא דשחא וילא כי בעבור שחיה שמחים שלא לשם שמם סבבו כל חלי קל טבה כמעשה האתרוג שנוקב בגני הפלך וסוכה מהו. ועל שמה זו אמר "מה זה עשה" והלה ב גו. הלא על ידה תצאו ראש גולים אמנם "כשלוש" ישעיה שם. כשיהיה באגודה אחת קולם ביניהם. "תובלך" (שם) אל הארץ. "ההרים והגבעות" (שם) הנה ראשי המעלה אשר יגבה להם וינאה להם" ויחוקל י. ויפצחו לפניהם רנה" ישעיה שם. כי יהיו קודמים לכל דבר

ליקוטי בבלי וירושלמי

הנה כחא * "בסבת חשבו" סוכה של כל דבר דברי רבי מאיר. רבי יוחנן אומר. אין סוכה נוהגת אלא בארבעה מינים שבלולב יתיר נוהג. ומה לולב שאין נוהג כלילות ככונים אינו נוהג אלא בארבעת מינין. סוכה שנוהגת כלילות ככונים. אינו רין שלא תהא אף בארבעת מינין. אמרו לו. כל דין שאקה דן תחלתו להחמיר וסופו להקל אינו רין. לא מצא ארבעת מינין יתא יושב ונטל והמנה אמה" בסבת חשבו שבועת ימים" וסוכה לו. ירושלמי פסחים ב א. * נאמר כאן "חשבו" ונאמר במלואים ולעל ה לה "תשבר. מה להלן מינים נאפילו לילות אף כאן ימים נאפילו לילות וסוכה מהו. * "בסבת חשבו" עד עשרים אמה את יושב בצלה של סוכה עשרים אמה ולמעלה את יושב בצלה של קפנות וירושלמי סוכה ב א. * כתיב "בסבת חשבו" ואין "חשבו" אלא מדורה. כמה דאת אמר דברים יא. לאו "יורשתם אותה וישבתם בה" וירושלמי סוכה ב י. כל האורח בישראל יושב בסוכה. * "כל האורח בישראל יושב בסבת" מלמד שכל ישראל ראויים לישב בסוכה אחת (סוכה ב:). * מנא הני מילי רתנו רבנן. "אורח", זה אורח. "האורח" להוציא את הנשים. "כל" לרבות את הגרים וסוכה כחא. * "האורח" לרבות את הגרים וסוכה כחא. * מנן "האורח" פרט לגרים. "בישראל" פרט לגרים. מיעוט אחר מיעוט לרבות את הגרים וירושלמי במות יב א.

ושמתם לפני ה' אלהיכם. אין שמתם לפני ה' כי אם בזמן שהם באגודה אחת. ופרט השמחה ויוקא בחג זה לפי שזאת יקרא אסיפה אשר מדרך העולם לשמות בה ביותר. על פן החרוב שמהיה השמחה לפני ה' ויוקא. לא בשמחה נרקים אשר כל מימותם ירגו כקר ושחט צאן" (ישעיה כב יז). "השחט במנוקקי קר" (ישעיה יז). ומרכים מחלוקת בישראל. ובשמחה זו החריבו שני קר מקרשים ונלו בראש גולים (שם פסוק יז). כמו שאמר ישעיה יז: כי בשמחה תצאו, כאמרם יל וקודשין פא. סקבא דשחא וילא כי בעבור שחיה שמחים שלא לשם שמם סבבו כל חלי קל טבה כמעשה האתרוג שנוקב בגני הפלך וסוכה מהו. ועל שמה זו אמר "מה זה עשה" והלה ב גו. הלא על ידה תצאו ראש גולים אמנם "כשלוש" ישעיה שם. כשיהיה באגודה אחת קולם ביניהם. "תובלך" (שם) אל הארץ. "ההרים והגבעות" (שם) הנה ראשי המעלה אשר יגבה להם וינאה להם" ויחוקל י. ויפצחו לפניהם רנה" ישעיה שם. כי יהיו קודמים לכל דבר

ליקוטי בבלי וירושלמי

הנה כחא * "בסבת חשבו" סוכה של כל דבר דברי רבי מאיר. רבי יוחנן אומר. אין סוכה נוהגת אלא בארבעה מינים שבלולב יתיר נוהג. ומה לולב שאין נוהג כלילות ככונים אינו נוהג אלא בארבעת מינין. סוכה שנוהגת כלילות ככונים. אינו רין שלא תהא אף בארבעת מינין. אמרו לו. כל דין שאקה דן תחלתו להחמיר וסופו להקל אינו רין. לא מצא ארבעת מינין יתא יושב ונטל והמנה אמה" בסבת חשבו שבועת ימים" וסוכה לו. ירושלמי פסחים ב א. * נאמר כאן "חשבו" ונאמר במלואים ולעל ה לה "תשבר. מה להלן מינים נאפילו לילות אף כאן ימים נאפילו לילות וסוכה מהו. * "בסבת חשבו" עד עשרים אמה את יושב בצלה של סוכה עשרים אמה ולמעלה את יושב בצלה של קפנות וירושלמי סוכה ב א. * כתיב "בסבת חשבו" ואין "חשבו" אלא מדורה. כמה דאת אמר דברים יא. לאו "יורשתם אותה וישבתם בה" וירושלמי סוכה ב י. כל האורח בישראל יושב בסוכה. * "כל האורח בישראל יושב בסבת" מלמד שכל ישראל ראויים לישב בסוכה אחת (סוכה ב:). * מנא הני מילי רתנו רבנן. "אורח", זה אורח. "האורח" להוציא את הנשים. "כל" לרבות את הגרים וסוכה כחא. * "האורח" לרבות את הגרים וסוכה כחא. * מנן "האורח" פרט לגרים. "בישראל" פרט לגרים. מיעוט אחר מיעוט לרבות את הגרים וירושלמי במות יב א.

ויקרא כג אמר

ימים פלי האזרח בישראל ישבו בפסח : מנ למען ידעו דרתיכם כי בפסות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים אני יהוה אלהיכם : עד וידבר משה

בעל הפרים

מחוק שהם היו עומים אחת כדיו לא יס נכר אלא היה יראה שטובין אותן אלא : (מ) למען ידעו כי כנסת סבבה רש"י

(מב) הארצה : זה ש' ארצה : נעזרל : (מ"ג) נרבות לח הגרים : (מ) כי נקטת התנח"י . (סוכה י"ט)

הרדודה והמצחה

שפתוי רבקים וכן ענין סוכה אלא אי כתיב יך לא משמע אלא מלא לחם : למד לם אמרם בפסח ימים , ר"ל שאלו בלעו דוחס ש ר"ל יאכלו המצות סאלה כאלו שרייפה לעשר השותין שבת א"כ צדקה שמיני עזרת ונגב שנתה ימים לא שמונה , ולא חין שמיני בכלל היל"ל ששה ימים וע"י נחום :

ר"ג בסכת תשבו ג"ס כחוד חסר בסכת משבו . בסכת התנח"י , חג הסכת חמשה יך . ושאר בסוכים הסכת אלוים היו חמשה , ודרש ג' דרשות , א) נחשט סוכה שחוף סוכה , ב) סוכה שחמה היל"ל ג) סוכה שחמה סוכה . וכמ"ס סוכה (דף ס') ארבע"ו . סכת סוכה , ומ"ס ר"י כל שחין דורין בעליהם ספרם בגמ' (דף י"ד) אם חין התחממה יוכלו לקבל כרים ובכחות של עליונה רק ע"י הדחק , ולקבץ שם סוכה של סמלויה , ולר"י לא :

רד בסוכות תשבו לשון ושיבה הנחמ"ל על סוכה והשפן מ"יין היורה צדקויות . זה המבדיל בין וכן שק , כמ"ס ב"י יע"י (ס' יג) כמו וימנה בעריהם . ויהי כי יצר המלך דוד כמ"ס . וכן נתיים ויבטו . ור"ש סוף וסוכה (דף כ"ג) השבו כעין חזרו :

רדה תשבו שבעת ימים כבר התבאר ג"כ זו (ס' מס) ש"ס שאלו ימים יל"ס שנה כדיוק ימים ולא לילוח . וחז"ל דייקו שמי"ס שבעת ימים בלורת הסמיכות . וכבר בארתי בסדר הדינים (סימן ואל) שיש סכ"ל בין התאמר שנה כצורה הסמיכות שבעת שמונה שנה סמיך על מספר ידוע או על מספר שכבר גז' במק"ל , ולכן דנו שבעת שבעת מ"ח"ס ביום העולאים ששק שמונה שנה , ויש א"כ שמונה ל"ח"ס אבל יש להשיב שר"ל שבעת ימים עמ' סה למעלה גבי לולב שאין לילוח בכלל , ויש א"כ שמונה שנה ל"ח"ס שיהא מלוח נובכת כל סיום , ויש פנים שדומה יותר ללוב שהיא פלוח לצורות , ולמדו ג"כ מדימה הלמן שנה שמונה , ושיבה חמשה דורות קצב ימים נש' לילוח כמו הקדויות דמלואים שמתוך ביום ובלילה , או שמונה שמונה (דף ט"ו) וכן למד בירובלמי בניואוהו ההוא' סוכה (דף ט"ו) , ומ"ס כמסע"ס ארצה זה ארצה נכר ההנהל בארץ אחרי ס' ע"ד עיי"ש :

רז ישבו בסוכות היל"ל יענו בהם . והנה שנה שנה שניה , וא' מן סללים שיש לחז"ל שהם הסוכה אינו דוקא שהם הראשון . כי מ"ס בסוכות משבו יל"ס שחמה סכ"ל על ה"כ מורה על הדוע היינו בסוכות סידורים ששנה ג"כ חושים שז' כמסך . כמו שלמד ר"י מק"ו , לך אמר שהם שנים ללמד בכל סוכה שיהי' , וכמו שכתוב בצערא , וכ"ל מובא בסוכה (דף ל' ודף ל"ג) ולר"י קרא דעזרא . על זה ועל מן שנת לנסוח :

רז כי בסוכות השבתי , ל"ל אלא סוכה שמה לר"י ענין כבוד ושנה נוסה (דף ז) . וכן נחלמה על וישנו מסוכה , ויש אומר שר"י היו שכחו עניניו ור' יאדם אומר ר"י , ומבואר שר"י יחסי דלמך ד' ולרבי דל' שתי פנייה ס"ל . ס"ל סוכה חמש , ור"ל שהסמיכות שאלו כרים סוכה הלוחים נזה , למ"ד משום דלא עלמה ב"י עינא ס"ל ענין כבוד היו , ולמ"ד דירת פרחי , סוכה ס"ל חמש . כי למ"ד סוכה חמש ר"ל שהדורות הבאים בני ידים לבנה בשם סלמך שאלו חתיכם מוב וימננו שאלו הזה לית חייכם ותכלית , ויש וישימו על לב כי כסוכה סוכה חמש א"כ ב"י להשיב און שפ"ל פון סוכהים ודירה ערלי , וכן ילע מדרת קבע אל דירת ארעי שזה רמז הסוכה כמ"ס הרי"ז לב . ומתן דל' ענין כבוד ר"ל שיהיו עיניהם מן הארצה אשר עסקו נש' לענינהם וסלמך סוכהם , אל השמים ששם ששם בקום , והתכלית זה שפר עליהם צעניו שפניו צמיר . ובמ"ס (דף י"א) גרם כסוף ערלי"ה ענין כבוד והמ"ס סוכה חמש , ולר"י יל' שיהי' אר"י אר"י אר"י נחמסם דר"ס ס"ל סוכה דירת קבע ור"י ס"ל דירת פרחי כמ"ס (דף ז) . אלוים לר"ס למעלה ע"י יחסי : ור"י כמלמס ס"ל ערלי"ה רק ד' או ב' ענינים ע"כ ס"ל סוכה חמש . ויש ס"ל ב"כ דסוכה דירת קבע צמיר אלא"כ וע"כ דלא מיליה זה ביה , ולכל הסמיכות ג"כ הסוכה ככל המועדים לזכרון יל"ע . וכל דבר יש חומר וזורה ומכילם , למשל בלחם יש ג' רשעים שלנוסחם ג' מלוח שקדיו רשעים , מה עמדם התנועה עמוד החומר והרשעים הם פ"מ

ספר

הר תקצט

אתקשר בשימא אחרנין, ובקלהו שכעה אלו ישראל במדברא, מאי טעמא, בגין דכלהו קשרא דמהימנותא ניהו.

ועל דא, בפסכות תשובו שכעת ימים, מאי קא מיירי, בגין דכתיב (שיר ב) בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי, וכעיי בר נש לאחזאה גרמיה דיתבי תחות צלא דמהימנותא.

תא חזי, כל אינון שנין דקאים אהרן, הווי ישראל בצלא דמהימנותא, תחות אליו עננין, בתר דמית אהרן, אסתלק עננא חד דהווי ימינא דכלא, וכד האי אסתלק, אסתלקו כל שאר עמיה (נ"א עננין), ואתחזיאו בלהו בגריעותא.

מתוק מדבש

אתקשר בשימא אחרנין כי הענן שלה שהוא ענן השביעי, נתקשר בששה עננים אחרים של הוי"ק דז"א, ובקלהו שכעה אלו ישראל במדברא ובכל שבעה עננים הלכו ישראל במדבר, מאי טעמא מהו הטעם שהיו צריכים שבעה עננים, בגין דכלהו קשרא דמהימנותא ניהו לפי שכולם הם קשר של אמונה, כלומר קשר של זיו"ן (הנקולאס אמר ולאמונה, כי איהו אמר ואיזי אמונה, כמונא נפ' פתח דף ל' ע"ב), לכן כולם הלכו עם ישראל במדבר.

ועל דא ועל זה נאמר בפסכות תשובו שכעת ימים כי שבעת ימי הסוכות הם סוד ז' מקיפים הנמשכים מאימא לשכינה, והם סוד העננים, ושואל מאי קא מיירי במה מדבר לפי הסוד, ואמר בגין דכתיב לפי שכתוב בצלו חמדתי וישבתי בצל ענני כבוד שהם צל הסוכה חמדתי וישבתי, ופריו מתוק לחכי ופריו הוא אור המקיף השורה על ישראל הוא מתוק לחכי, וכעיי בר נש לאחזאה גרמיה דיתבי תחות צלא דמהימנותא וצריך האדם להראות את עצמו כישיבתו בסוכה, שיושב תחת צל האמונה, דהיינו תחת אורות החסדים של המקיפים של אימא. (למ"ק ומפרטים)

תא חזי, כל אינון שנין דקאים אהרן בא וראה כל אותם השנים שאהרן היה חי, הווי ישראל בצלא דמהימנותא תחות אליו עננין היו ישראל בצל האמונה, תחת אלו העננים, שהם סוד הארת אור המקיף של אימא, ועל ידי זה היו ישראל קשורים בקדושתו יתברך שמו, כי עיקר הטעם שהושיב הקב"ה את ישראל במדבר בצל ענני כבוד, לפי שאיר המדבר היה אור טמא, וחס הקב"ה על בניו, והלבישם בקדושתו באור טהור מהארת אור מקיף של אימא, ואגב אורחא הועיל להם שלא יכס שרב ושמש, בתר דמית אהרן אחר שמת אהרן שהיה מרכבה להחסד, אסתלק עננא חד דהווי ימינא דכלא נסתלק ענן החסד הראשון שהוא הימין והעיקר של כולם וכלל את כולם, וכד האי אסתלק וכשזה הענן נסתלק, ממילא אסתלקו כל שאר עננין נסתלקו גם כל שאר העננים שהיו כלולים עמו, כי הכל נמשך אחר הראש, ואתחזיאו בלהו בגריעותא ונראו

ושמחתם לפני ה' אוצר החכמה

01239567 אהיה

ושבתתי אני את השמחה — זו שמחה של מצוה, ולשמחה מה זה עושה — זו שמחה שאינה של מצוה (שבת ל.).

מצוות הישיבה בסוכה שבעת ימים שלובה עם ציורי נוסף, המהווה את המטרה העיקרית של מצוה זו — "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ-מצרים". מעל ומעבר למחלוקת אם מצוות צריכות כוונה אם לא, מהווד הכוונה והידיעה בסוכה גורם חשוב ומעכב. ויש מי שסבור, שהפסול של סוכה הגבוהה למעלה מכ' אמה הוא: מאחר ולמעלה מעשרים אמה אין אדם יודע שדר בסוכה, משום דלא שלטא בה עינא, ורחמנא אמר: למען ידעו דורותיכם (סוכה ב.). ידיעה זו, מה משמעותה?

"כי בסוכות הושבתי את בני ישראל" — ענני כבוד היו, דברי ר' אליעזר, ר"ע אומר סוכות ממש עשו להם, (מפני החמה בשעת חנייתן היו עושין סוכות — רש"י, סוכה יא, ב.). אם תמצא לומר ענני כבוד היו, ניתן להבין את הדגש המיוחד שהדגישה התורה בזכירת הנסים שאירעו לאבותינו בהליכתם במדבר ציה ושממה, והקב"ה דאג להם לענני כבוד" אף כי יש לעיין מאי מעליותא יש בנס זה יותר מנסים אחרים שארעו לאבותינו במדבר, כגון המן והבאר. אבל לדברי ר"ע "סוכות ממש עשו להם" — מה המיוחד בסוכות אלו שעלינו לזכרם ולהנציחם לרורות?

"...מצוה קלה יש לי וסוכה שמה, לכן ועשו אותה. מיד כל אחד ואחד נוטל והולך ועושה סוכתו בראש גגו, והקב"ה מקדיר עליהם חמה בתקופת תמוז, ומיד כל אחד ואחד מבעט בסוכתו ויוצא..." (ע"ז ג.).

מצות סוכה, מוגדרת כמצוה קלה, אך מאירך היא משמשת אכן-בוטחן וכימות המשיח עתיד הקב"ה לנסות בה את אומות העולם. במה נתיחדה מצות סוכה משאר תרי"ג מצוות התורה? ולמה זה לא יוכלו האומות לעמוד בנסיון הנראה, לכאורה, כה קל וכה פשוט — לצאת למשך תקופה קצרה תחת כפת השמים וליהנות מהאוויר הצח? ואם אמנם תזרח עליהם השמש בחום היום ותפריע קמעה את שלותם — אך מה פשר הסלידה מהסוכה והבעיטה בה — מבעט בסוכתו ויוצא?!

יש בה ביציאה לזירת ארעי ענין סמלי, הצופן בחובו אידיאלים נשגבים, ובה משתקף יחודו של עם ישראל על שאר גויי הארצות.

"העולם הזה דומה לפרוזדור" — בזה טמון יסוד משנתה של האומה הישראלית. כל ההבלים הנעשים תחת השמש, החיים על כל תענוגותיהם, אינם מהיום תכלית לאיש מישראל, ועליהם אמר החכם מכל האדם: "מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש" — "תחת השמש אין יתרון, אבל למעלה מן השמש יש יתרון". (שבת ל.).

חיי אנוש אינם, לפי התפיסה הישראלית, כי אם גשר מעבר לטרוקלין הצפון לו בחיי הנצח לעולם הבא. ובתפיסה זו של משמעות החיים — אין כל הקרבה מצד האיש מישראל

לצאת מהמסגרת הקבועה, לעזוב את "דירת הקבע" ולעבור לדירת ארעי. אף דירת הקבע אינה קבועה ועומדת לעולמי עד, ולא בה ספון תכלית האדם בעולם. היציאה לסוכה אינה כי אם המשך מובן להלך מחשבחו של האיש הישראלי. ומכאן, שהיציאה מהדירה לסוכה היא יציאה מדירת ארעי לדירת ארעי, מארעי ארוך וממושך יותר, לארעי קצר יותר. הצד השווה שבהן: שתיהן הנן בנות – חלוף, ושתייהן אינן אלא תקופת מעבר.

אך ישנה תפיסה שונה מזו, תפיסה אשר לה מהלכים רבים בקרב העולם הגוי, אלה הרואים בעולם הזה את תכלית קיומם, ובו שואפים הם למלאות את כל מאוויהם ותשוקותיהם. משמעות החיים נראית בעיניים אלו – מלחמתו של האדם לסיפוק צרכיו החומריים ככל אשר תשיג ידו, עושר נכסים וכבוד, ובמדה והוא הצליח לספק את רצונותיו, לטפס להגיע לשלבים הגבוהים של מאווייו הרי בכך יצא הוא מנצח במאבק החיים התמידי. בהשקפה זו נראים חיי החומר בעולם כקבועים ועומדים, ובהם סוד הסיפוק והאשר. כאן, כבואנו לומר לאדם זה: עזוב לרגע קט את זרם החיים השוטף! צא מדירתך הקבועה ועבור לדירת ארעי – נעוץ אצלו הדבר בהקרבה בלתי משוערת, לוותר על חלק מהחיים בהם הוא רואה מטרה ותכלית ולצאת לגלות בדירת ארעי, איך זה אפשר לזנוח את עולמו הרוחני לפני ולתת לו להסתובב על צירו, כשהוא מחרץ לתמונה, פורש לו לסוכת קנים ומחצלות? ולכן, כשרוצה הקב"ה לנסות את האומות אם ראויים הם לקבלת התורה, מנסה הוא אותם במצוה זו, הקלה יחסית, אך מצוה המשמשת אמת-מבחן לתפיסת החיים ומשמעותם, ובה המפתח לשמירת התורה. והגויים אינם יכולים להבין משמעות חיים זו "ומיד כל אחד ואחד מבעט בסוכתו ויוצא". אין זו סתם יציאה בעלמא – קשה הדבר, אי אפשר להסתגל – אלה בעיטה והתנכרות לערכים הנעלים והמקודשים הצפונים כמצות סוכה, כבחינת: ננתקה מוסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו. אי רצון לשאת בעול הכרוך בתפיסת-חיים הרואה את העולם כפרוודור בפני עולמות אינסופיים העומדים מעל ומעבר לתפיסתו של קרוץ מחומר, ושבעקבותיה חייב הוא להתעלות לחיים טהורים מכל רבב, להגביל את שאיפותיו ולוותר על חלק ניכר מהבלי החיים אשר לכו נקסם אליהם, בהם הוא רואה את מירב אושרו בימי חדלו.

זהו הרעיון הגלום במצות סוכה שהתורה שמה דגש מיוחד בזכירתה ובירידעת תכליתה: למען ידעו... כי בזאת טמון היסוד האיתן של התורה והמצוה שניתנו לעם הנבחר.

*

ודוקא בחג הסוכות, החג שבמרכזו עומדת סוכה הארעית, דוקא כתחילת עונת הגשמים, עת אשר כל אדם מתקין את ביתו שיוכל לעמוד בפני הרוחות והגשמים – קוראת התורה לאיש מישראל להשתחרר מביתו הנאה והמשוכלל ולצאת לסוכה החשופה לפגעי הטבע, והחסרה את כל אותם תנאים שמציינים את דירת הקבע. רק אז, בעת שהיהודי יוצא לגלות מחוץ לבית – נצטווה הוא לשמות, ולא שמחת חג רגילה כבכל החגים, אלא שמחה ערה יותר, עילאית יותר, "והיית אך שמח"!

כיצד אפשר לשמות בתנאי דיור גרועים שכאלה, מחרץ לבית הנאה ב"גלות"...? והרי אין המצוה של שמחה דומה לשאר מצוות התורה התלויים ברצון העושה, בגופו ובהשתדלותו, משא"כ בשמחה, התלויה בתהליכים המורכבים של נפשי האדם. לך אמור לו לאדם השרוי במצב נפשי עגום, נפשו אכלה בקרבו היה שמח! הוא נכון לזה בכל לבו, הוא רוצה לשמוח, אבל איך...?

ההתורה מצווה לשמחה דוקא אז, מחוץ לשאון החיים הקבועים, כטובה הבנויה מעצים וידק ושמחוכה משתקפים כרכבי השמים לרום; מחוץ לשפעת התענוגות להם מזדקק האדם בכל ימות השנה. כי אכן דוקא בעת שמכיר האדם ויודע בארעיות החולפת של העולם הזה, רק אז יכול הוא להגיע לשמחה מושלמת, לאושר רוחני נעלה. שונה היא שמחה זו שמצווה אותנו התורה מהשמחה המזויפת אליה שואף האדם המשלה את עצמו כי בה טמון אושר החיים. לא בהוללות ושכרון הדעת שמביא עצמו לעתים האדם צפונה השמחה, אלה אינם אלא הכל ושוא נתעה ולאפס קצה של השמחה האמיתית לא הגיעו; כי הונאה עצמית יש בה, הרגעה ארעית וחולפת לנפש העורגת, סם מרגיע וחולף.

נדמה לו לאדם הרודף אחר תענוגות העולם כי הנה הגיע לשיא שאיפותיו, למירב אושרו, הנה הוא עומד על רום פסגת החיים וצוהל מרוכ שמחה ואושר, ולפתע צץ לו דבר קסם חדש, המשמש בפניו אתגר שמן ההכרח לכובשו. ומיד נהפך כל רכושו ועמלו שעמל עד כה, למחוסר ערך.

"ריצא המן שמח וטוב לב" — מאומה לא היה חסר לו, הוא האיש הנמצא בשיא הקאריירה, הגיע לדרגת משנה למלך אחשוורוש, אושר וכבוד מנת חלקו, כל עובדי המלך כורעים ומשתחרים לו. ובראותו את מרדכי היהודי יושב בשער המלך ולא קם ולא זע ממנו, הרי "וימלא המן חימה". העוכרא שאיזה יהודי עלוב ונדכא יושב בלבוש שק בשער המלך ואינו כורע לפניו — מדריכה את מנוחתו ומשביתה את שמחתו, עד שהוא טוען: "וכל זה איננו שוה לי". שמחתו אינה שמחה ואושרו איננו אושר, ומעתה עומדת לפניו מטרה אחת — מרדכי היהודי.

היש גבול לשאיפות האדם, היש סוף וקץ לכל דרישותיו, שיגיע למצב שאמר רי! מאושר אני, שמחתי שלימה, סיימתי את המרוץ אחר הכלי העולם, אינני זקוק ליותר? לא ולא! תמיד הוא זקוק לעוד משהו, לעוד פרט קטן, ואז...

לא במותרות החיים מגיע האדם לשמחה ולאושר, בכוחם של אלו להביאו למצב הפוך, לדאגה, עצבות ודכאון. ואמנם, דוקא בעת שבוטט האיש במותרות החיים וכחתי הקבע הכוללים אותם, בעת שהוא מתעלה מעל לחיים הארציים — יכולה נפשו להתרומם למצב של שמחה, שמחה רוחנית אמיתית. זוהי השמחה היהודית המקורית, וכך מתמזגים יפה — היציאה לסוכת ארעי והמצווה לשמחת-יתר בחג הסוכות.

*

ואכן, להתרוממות רוח ושמחה שכזו יכול רק היהודי להגיע. אצל הגוי אין ניתנת שמחה רוחנית זו להבנה. הוא פשוט אינו מבין את שמחה האצילית הזו, להתרומם מעל לחומר, להתנכר ולמאוס בהכלי העו"ז ולהתעלות לספירות העליונות, ובד בד לשמחה ולשיר, לרקוד לפזם.

הגויים-הנוכרים עומדים פעורי פה ומלאי השתוממות בכל אימת שהם נוכחים ברוח השמחה העילאית וחרדת הקודש שמפעמת בלבבות השמחים בשמחה יהודית מקורית. הם, הגויים, יודעים על תפלה שליווה, רגועה, ספוגה יגון והשתפכות הנפש, הם גם יודעים להתפרק מכל עול ולהתהולל ללא מעצורים, אבל לרקוד ולהשתלהב כשספר-התורה ביד; לרחף בעולם האצילות ויחד עם זה לכרכר להלל ולשיר עד בלות הנפש, גילה אפופה רעדה — זאת הם לא יכולים להבין, כי למעלה מתפיסתם הרבר.

אותו גוי שאינו מבין פשר היציאה לסוכת ארעי, המסמלת את ארעיות החיים, אינו מבין

את המושג של קידוש החיים, — אינו מסוגל להכין אף את מהות השמחה הנאצלת, שמחה של מצוה — "וגילו ברעדה" — בהתנשאות מעל לחיי החומר ובהעפלה למרומים. הוא אינו מבין, אינו מסוגל להבין!

"למען ידעו דורותיכם" הוא תנאי הכרחי לעיקר מצוות התג "ושמחתם לפני ה'". השמחה שמצווה אותנו התורה בחג — שמחה עילאית היא, שמחה של טוהר, שמחה של קדושה. ואל שמחה זו ניתן להגיע אך ורק בראיית אפסיות הכלי העולם, לדעת איך לקדש ולטהר את החיים לכל אורך התזית, ומתוך כך להכיר ביעודו הנשגב של האדם. אז מתרוממת הנפש החצובה ממקור הקדושה, זיקוקין של דיצה וחדוה פוחצים ועולים ממעמקי נשמתו, ושמחת החג מורגשת בכל תוקפה ועוזה.

372 קיי כלל קמה הלכות יום נפור אדם

להרליק נר אהר כגור זה וכברילין על שניהם ומ"מ אם אין לו נר מותר לברך על מה שיוציא כן האבנים וירליק נר כמנו וימתין כעט שלא יהיה בעמוד הראשן שהרליק ואז יברך עליו: כמא אוכלים ושותים ושמתים כמוצאי יוה"כ דאיתא במדרש שבת קול יוצא ואומר לנו אכלו בשמחה לחמכם:

כב מצוה תיכף אחר הבדלה או אחר הסעודה לעסיק כעט בסוכה אם אינו עיף מן התענית כדי לקיים ילכו כחיל אל חיל:

כג בש"ע כתב שיש שנישים ב' ימים יוה"כ אך מימינו לא שמענו משום אדם שיהגו כן דא"כ רבכל יו"מ או עושים ב' ימים מספק מ"מ כיון שרוב צבור אין יכולים לעמוד בזה להתענות ב' ימים רצופים לא תקנו מספק כיון דאגן בקיאין בקביעא דירחא:

הלכות סוכה כלל קמו

א כתיב בסכת תשבד' ימים למען ידעו דורותיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל וגו' מארץ מצרים טהלה כתיב בסכת חסר וכאן בסכות הושבתי כתיב כלא אלא להורות ב' מיני סוכות שישבו א' סוכות של ענני כבוד וא' סוכות פמיש בשעה שצרו על העיירות במלחמת סיהון ועיג' וצוה מצוה זו בתשרי ולא בניסן שהוא זמן יצ"ט משום דבימות ההמה אינו ניכר המצוה כי כן דרך לישוב בסוכות מפני החום משי"כ בתשרי שכבר הגיע ימות הגשמים ואז ניכר שהוא למצוה (תל"כ):

ב זה שנאמר בתורה בסכת תשבד' היינו הסבך שלמעלה שזה נקרא סבך שסבך על האדם ומגין עליו מזרם וממטר בדיכתי' וסוכה תהיה לצל יומם מחורב ולמחסה ולמחזור בזרם וכמטר אבל הרפנות אינם קרוים סוכה ולפיכך כל הפסולים שנכתבו לקמן דפסלה התורה בסוכה היינו דוקא בסבך אבל כולם כשרים בדפנות (תל"ז וע"ז ס):

ג ומ"מ הל"מ וגם מרבינן מהכתוב דלא קרויה סוכה אלא א"כ יש לה דפנות' ומצוה מן המצוות שיעשה ד' דפנות שלימות ומ"מ אם עשה לה רק ב' דפנות ובשלישית טפח

מרווח הל"מ הכשרה ובלבר שיעשה צורת הפתח דרבינו אב' ב' מחיצות זו אצל זו

כמין ג"ס עושה דופן שיש ברהבו יותר ביצים על טפח ומעמידו בפחות מג"ט

סמוך לדופן שנמצא שיש כאן רוב דופן מהכשר סוכה שהוא ז' כדלקמן

ועוד יעמיד קנה כנגד קיף המקצוע העני כנגד אותו טפח ומניח קנה

בן הטפח עד הקנה שכנגדו או אפי' למעלה מן שאינו נוגע בהן רק שיהיה

כנגדן כמשי דהוי צוה"פ כמבואר בהל' שבת בדין מחיצות ואפי' אם

הסבך כונה עליהן מ"מ ראוי להחמיר ולהניח קנה על גביהן דהסבך לא נעשה לשם צוה"פ

(כ' תל"ז מ"א ס"ק ז') ואז מותר למלט בחוכו ולהוציא מן הבית דרך הלון הפתוח לסוכה

בשבת שבתוך החג דאע"ג דבשאר שבתות אסור למלט אלא א"כ יש תיקון ברוח

רביעית מ"מ בשבת שבתוך החג אמרינן מינו דהוי דופן לענין סוכה הוי נבי לענין שבת

ודוקא בשעת הדחק אבל בלא"ה ראוי להחמיר (ע' י"ז וז"י) אבל בפחות מן ב' דפנות

שלימות ושלישית טפח וצורת הפתח לא כהני אם יעשה כל הרפנות עלי צורת הפתח

אע"ג דצוה"פ היא מחיצה גמורה כמו שנתבאר בכלל מ"ח מ"מ לענין סוכה לא כהני

אפי' בדופן ג' ובכ"ש בשאר מחיצות (כ"כ הר"ן בהד"ט ריש סוכה) וכן ממילת כל קנה פתח מג'

טפחים לא מהי חל"כ עופה ל' דפנות (ועיין סי' תל"ז במ"א סק"ז):

ד היה לה ב' דפנות זו כנגד זו עושה דופן שיש ברהבו ד'

לא' כב' הדפנות וא"כ הוי כאילו כל פחות מג"ט הוי כלבוד וגם

האתר כדי שיהיה צוה"פ' ובסוכה גדולה ודופן ג' רחוק הרבה מן הפס שעושה (מ"א ה"ט

כ"ע ח"כ מהי חל"כ מקמ"ל) ודוקא כשנעשה מחיצה ג' ע"י לבוד צריך צוה"פ אבל אם יש

דופן של ז' טפחים בלא לבוד וב"ש ג' דפנות שלימות א"צ לצוה"פ אלא שנוהגין לעשות לנוי'

ולפי שיש הרבה דינים בענין עשיית הרפנות שאינן שלימות ואין הכל בקיאין בזה ולכן נהגו

לעשות מחיצות שלימות ומי שאין לו כדי צרכו למחיצות עדיף שיעשה ג' מחיצות שלימות

כד' שאינן שלימות (ס): העושה

חיי אדם דאנציג, אברהם בן יחיאל מיכל עמוד מס 370 הדפוס ע"י תכנת אוצר החכמה

27

ישראל", בסוף הפרשה, לאחר הציווי של חג האסיף, דלפי דברי החיי אדם, כונת התורה גם לענין הענני הכבוד וגם לענין הסוכות ממש, וענין הענני כבוד שייך לבחינת חג הסוכות שבא לאחר הכפרה של ר"ה ויוהכ"פ, שהוא הריצוי הגמור של השראת השכינה בישראל, וענין הסוכות ממש שייך לבחינת חג הסוכות של זמן האסיף, שבו נצטיינו לזכור שהיינו ארבעים שנה במדבר בלא ישוב ובלא נחלה, ולכן נכתב פסוק זה בסוף הפרשה, לאחר ב' הציוויים של סוכות, כי הענין של "כי בסוכות הושבתי", שייך גם לבחינת חג הסוכות של הכפרה דר"ה ויוהכ"פ, וגם לבחינת חג הסוכות של זמן האסיף.

ו) ובדרך זו יש לבאר דגם מצות נטילת ד' מינים שנאמרה לאחר ב' הפרשיות של סוכות, שייכת לב' הבחינות של חג הסוכות, דיעוין בחינת מצוה שכ"ד שכתב.

מישרי המצוה כבר כתבתי שהאדם נפעל כפי פעולותיו שיעשה תמיד ועיב כי רצה המקום לזכות את עמו ישראל בחר להם הרבה מצות להיות נפשם מתפעלת בהם לטובה תמיד וכמו כן מצות הלולב עם ג' מיניו מזה השורש לפי שימי ההג הם ימי השמחה הגדולה לישראל כי הוא עת אסיפת התבואות ופירות האילן כבית ואז ישמחו בני אדם שמחה רבה ומפני כן נקרא חג האסיף וציוה הא-ל לעמו לעשות לפניו חג באותו העת לזכותם להיות עיקר השמחה לשמו יתברך ובהיות השמחה מושכת החומר הרבה ומשכחת ממנו יראת אלקים בעת ההיא ציונו ה' יתברך לקחת בידיו הברים המזכירים אותנו כי כל שמחת לבנו לשמו לכבודו יהיה מרצונו להיות המזכיר מין המשמח כמו שהענת עת שמחה וידוע כי מצד הטבע ד' המינים כולם משמחי לב רואיהם ועוד יש בדי' מינים אלו ענין א' שהם דומים לאיברים היקרים שבאדם שהאתרוג דומה ללב שהוא משכן השכל לרמוז שיעבוד בוראו בשכלו ולולב דומה לשררה שהוא העיקר שבאדם רמוז שיישר כל נופו לעבודתו ב"ה וההדס דומה לעינים לרמוז שלא יתור אחר עיניו ביום שמחת לבו והערכה דומה לשפתים שבהן יגמור האדם כל מעשהו כדיבור לרמוז שישים רפן לפיו ויכוין דבריו וירא מה' יתברך אף בעת השמחה.

ודברי החינוך אלו הם כלפי הבחינה של חג האסיף שיש בחג הסוכות, אמנם מצאנו בדברי חז"ל גם ענין נוסף בדי' מינים, השייך לבחינת חג הסוכות של גמר הימים הנוראים, וכמבואר בילקוט שמעוני פרשת אמור. אמר רב אבין משל לשנים שנכנסו אצל הדיין ולית אנן ידעין הדין

פרי מגדים אורח חיים משבצות זהב סימן תרכה

כתב הטור. עיין ט"ז. המעיין בב"ח ז"ל [עמוד תסה ד"ה על] יראה שמפרש להיפוך, לרבי עקיבא סוכה ממש, פירש הפסוק בפרשת אמור [ויקרא כג, מג] למען ידעו כו', עיקר הודעה שידעו שישבו בסוכות ממש, וזהו צריך שנדע בכונתה. ועיין מ"א [ריש הסימן] מזה. ובהוציא מארץ מצרים ענין בפני עצמו, דבזמן הזה היה ההושבה בסוכות. אבל לרבי אליעזר דאמר עניי כבוד היו, צריך שיכין במצותה עיקר לזכור יציאת מצרים למען ידעו כי בסוכות הושבתי מיד בהוציא מארץ מצרים, עמוד עני יומם כו'. ולפי זה ראוי לכיין שתיים, שישבנו בסוכות עניי כבוד דבר נסיי, וגם הוציאנו ממצרים. ומיהו י"ל בכתוב אין מפורש רק יציאת מצרים לפשט זה. וכל זה לצאת המצוה כתיקונה על צד היותר טוב, ודיעבד אם לא כיון רק לצאת במצוה שצונו השם יתברך, יצא, דמצות צריכות כוונה לצאת, כבסימן ס' סעיף ד'. ולרבי עקיבא יהיה הזכרון בסוכות הושבתי, כמו שכתב הרשב"ם ז"ל בפרשת אמור [שם] שלא לומר כוחי ועוצם ידי כו', וכמו שכתב הרב אברהם אבן עזרא ז"ל [שם] שאפשר סוכות שעשו בני ישראל בתשרי היה, כי בקיץ אין צריך לזה שעניי כבוד היו מגינים משרב וגשם, ובתשרי קצת קור התחילו לעשות סוכות. ובהוציא ממצרים יחס המצוה ליציאת מצרים ככל שאר המצות, עבדי הם ומחויבים אנו לעשות מצותיו. מה שאין כן לרבי אליעזר עיקר הידיעה הנס עניי כבוד, וזה היה מיד אחר יציאת מצרים, ובתשרי עושין, דאם לא כן לא היה היכר, זה פירוש הטור להב"ח ז"ל. אבל הט"ז מפרש להיפוך, לרבי עקיבא עיקר הידיעה לזכור יציאת מצרים, שמיד היה ההושבה בסוכות לאחר יציאת מצרים, למען ידעו איציאת מצרים קאי, ולרבי אליעזר עיקר הידיעה ההושבה דרך נסיי בענינים, ובהוציא ממצרים יחס המצוה אחר יציאת מצרים. כלומר, צריכין שתעשו מצות ה' מאחר שהוציא אתכם ממצרים. ומה שפסק הט"ז כרבי אליעזר מגד רבי עקיבא בסוכה, עיין רא"ם ז"ל פרשת אמור [כג, מג] דהושבתי משמע פעל ה' נסיי, דאם לא כן ישבו מיבעי ליה, יע"ש. ובנוסחא שלפנינו שם [ברא"ם] כרבי עקיבא, לא כרבי אליעזר, אבל בגמרא סוכה י"א ב' משמע כהט"ז הגירסא רבי אליעזר מעניי כבוד ורבי עקיבא אמר סוכה ממש. ועם זה י"ל מה שכתב רש"י פסחים צ"א ב' [ד"ה הואיל] רבי שמעון לית ליה דרבי אליעזר כל שישנו, מדרב יהודה אמר רב [שם מג, א] השוה הכתוב, ובפסחים מ"ג ב' מכל לרבות נשים, אלא זה לרבי אליעזר שם דעניי כבוד ואף הם היו באותו נס. ועיין תוספות מגילה ד' א' [ד"ה שאף] וערכין פרק קמא ג, א ד"ה לאתויי נשים], ואבודרהם דף ט' ע"ב דפוס פראג [עמוד כו] מה שכתב נשים בסוכה פטורות, כתירוץ התוספות מגילה [שם]. ועיין יד יוסף (פרשת אמור) [דרוש ליום א של סוכות]. ואם כן לרבי אליעזר סלקא דעתך אמינא לילף גזרה שוה ט"ו מסוכות שגם הם באותו נס, ופטרם הכתוב, לכך צריך כל, עיין תוספות פסחים מ"ג ב' [ד"ה סלקא], מה שאין כן לרבי עקיבא דהלכה כוותיה דסוכות ממש היו, אם כן בסוכות יש טעם לפטור נשים דלאו בני מלאכה לומר כחי ועוצם ידי, כמו שכתב הרשב"ם ז"ל הביאותיו לעיל. וזהו שאמר הכתוב [ויקרא כג, מב - מג] כל האזרח בישראל דוקא למען ידעו כו'. מה שאין כן במצה יש סברא לחייב נשים מדרב יהודה אמר רב [דלעיל]. וגם היו באותו נס. וכבר כתב רבינו הגדול פני יהושע ז"ל [פסחים מג, ב ד"ה בתוספות בד"ה סד"א] כל שיש טעם אין סברא למילף מגזרה שוה והיקשא. ועיין במסכת פסחים. וזה הנראה לי קצת דרך דרוש, ובספר המגיד הארכנו בכיוצא בזה. עיין מה שאכתוב א"ה במ"א מזה. ופסחים צ"א [ע"ב] ומ"ג [ע"ב] רבי אליעזר בן פדת אמורא אמר כל שישנו, והבן:

** נא לשמור על קדושת הגליון / מתוך מאגר פרויקט השו"ת - אונ' בר-אילן**

ברנה אז קרוב ונמלא לך והיחד שיש בכיון הלב והתפלל בכיון
הלב ובשאלמר ברוך הנה שאלם החשוב בדבריהם במלים כאלו החלוץ
בו ולא נחם יראתו על פניך אך חשב כי הוא מלב לקראתך
שיחי ה' לגדי תמיד וסמן יראתו על פניך והבנתו כך וסמין
בכל לבך ותהי לנו לפמו והתודה ומאריך והדרשה והוא ממלא לך
ותצרכהו, ואם א"ל לכל הפחות לבטלי תורה יראי חפא ישמע על
לכם פנין זה ולא יתחילו לדבר זה עם זה בנ"ה ואם ידברו טמחה
מי שלא נהג בהם ישיבו להם בקולר: **עוד** לריך לזוהר שלא
לדבר בתוך הסוכה בימי חג הסוכות אלא **בר"ה כי מט"ו**
סוכה קדושה גדולה והעד שעי סוכה חל טליהם קדושה ואסורים
כל ד' והפליג עליו בנ"ה פ' אמור (דף ק"ג) אמר שהאבות בלום
לסוכה ורב המנוח סבא כד הוה עייל לסוכה הוה חדי וקיים
על פתחא דסוכה מלגאו ואמר נומן לאושפזין מסדר פחורא וקאי
על רגלוהי ומברך ואומר בסוכות חשבו חיבו אושפזין עלאין חיבו
סיבו אושפזין מהימנותא חיבו חרים ידוי וחדי ואמר זבאה חלקא
זבאה חלקיהון דישאל דכחיב כי חלק ה' עמו והוה יחיב סכ"ל
ונקרא הסוכה ללם דמהימנותא הרי שהאדם בתוך הסוכה מוקף
מאזיר קדושה וכמה קדושות יש בה לכן ראוי להרחק מציחה
והיחול אלא יקיים ונילו ברעדה כי מקום רמו הסוכה היא טמחה
ורעדה דמינה מתערין דינין וימי סוכות הם דין וסדר כי כליל
הוסטנא רבה הוא תחם הדין, וימים אלו לריך שיהיו בתשובה
ורעדה שימים אלו נחמו כדי להאריך על האדם שישוב בתשובה ואז
פתקי הגזירות נמסרין ביד השלוחין עד ליל שמיני עצרת:
עוד לריך לזוהר שלא לדבר בשבת שיחה חולין ואמר על פסוק
וכבדתו מעשות דרכיך ממלא חפץ ודבר דבר כי הא דאמי'
דרשב"י כי הוה ממללא בשבת א"ל אמי שבת הוא ושתקא, ואמר
במדרש מה הקב"ה שבת מדבור אף אהה שבת מדבור מדבור שאלמר
וישבות ביום ה' והוא שבתה מדבור גם האדם כולא בו כי ביום
השבת